

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ПОЛІТОЛОГІЇ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

Якобчук Марія Степанівна

**СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЄС І ПРОБЛЕМИ ШУКАЧІВ
ПРИТУЛКУ З УКРАЇНИ У ЧАС ВІЙНИ (2022–2023)**

Магістерська робота
на здобуття кваліфікації магістра у галузі
05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 052 «Політологія»

Науковий керівник:
професор, д. пол н.
Юськів Б. М.

Рецензент:
д.політ.н., проф.. Карпчук Н.П.

м.Рівне – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЄС І ДОСВІД ВРЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОБЛЕМ ВІД ПОЧАТКУ ХХІ СТ	8
1.1. Стратегічна комунікація ЄС як чинник врегулювання криз	8
1.2. Досвід використання стратегічних комунікацій ЄС для врегулювання проблем біженців і шукачів притулку в Європі	19
1.3. Перспективи та розвиток стратегічних комунікацій ЄС щодо міграції	24
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЄС ТА УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ У ЄВРОПІ У ЧАС НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ	29
2.1. Аналіз потоків біженців з України до країн ЄС після початку повномасштабної російської агресії 2022 року	31
2.2. Проблеми українських біженців у Європі і роль стратегічних комунікацій у їх вирішенні	39
2.3. Інтеграція українців в європейських суспільствах в час вимушеного перебування і стратегічні комунікації	42
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПРАВ ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ В ІРЛАНДІЇ	49
3.1. Стратегічні комунікації ЄС і національне комунікаційне законодавство Ірландії з питань міграції та прийому біженців	49
3.2. Практика та механізми захисту прав українських біженців у Ірландії	53
3.3. Настрої, оцінки та перспективи українських біженців в Ірландії	57
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

ВСТУП

Актуальність роботи. У сучасних умовах, примусова міграція під час війни стала складною глобальною проблемою, яка торкається інтересів країн у всьому світі. Континентальна Європа вважається однією з найбільш важливих областей притягання для шукачів притулку.

На європейському континенті ескалація повномасштабного вторгнення в Україну призвела до багатьох змін як на національному, так і на наднаціональному рівнях. З початку війни країни Європейського Союзу стали свідками масового напливу мігрантів і шукачів притулку з України. Внаслідок переселення мігранти стикаються з певними труднощами, які виникають у процесі адаптації та реалізації можливостей для повноцінного життя на новому місці. Ці проблеми охоплюють багато сфер, включаючи працевлаштування, пошук житла, відновлення втрачених документів, доступ до соціальних послуг і забезпечення політичних прав. Незважаючи на надання матеріальної та соціальної допомоги з боку держави та громадських організацій, українці залишаються незахищеною категорією населення, основні права якої порушуються.

Стратегічна комунікація ЄС у цьому процесі є ефективним і сучасним інструментом у сфері зовнішньої та безпекової політики кризового врегулювання. Як наслідок, існує потреба у активному використанні стратегічних комунікацій для розробки чіткої політики прийому мігрантів і шукачів притулку, незалежних ресурсів з точки зору фінансування, механізмів захисту, допомоги, а також кваліфікованих кадрів.

Перспективою подальших досліджень є проведення аналізу використання стратегічної комунікації у зовнішній політиці країн ЄС з метою захисту та забезпечення національних інтересів. Таким чином, **актуальність** визначається нагальною потребою у дослідженні впливу біженців з України під час війни на орієнтацію та регулювання настроїв суспільства ЄС, а також роль стратегічної комунікації в цьому процесі.

Якщо конкретно, актуальність дослідження виражається у такому. Масовий наплив біженців з України до країн ЄС внаслідок російського вторгнення став безпрецедентним викликом для європейської міграційної політики. Тому важливо проаналізувати ефективність комунікаційних стратегій ЄС щодо інтеграції та допомоги українським шукачам притулку. Необхідно вивчити конкретні проблеми, з якими стикаються українці під час отримання притулку в ЄС, для вдосконалення політики ЄС у цій сфері. Тим самим дослідження допоможе краще зрозуміти взаємодію комунікаційних стратегій ЄС та потреб біженців для вироблення ефективніших рішень.

Враховуючи ці аспекти, дослідження може допомогти розкрити ключові виклики, з якими стикаються біженці та міжнародні громадськість, і внести важливий вклад у розвиток стратегій реагування та комунікації в умовах військового конфлікту.

Об'єкт дослідження – це стратегічні комунікації ЄС, які стосуються українських шукачів притулку під час війни в Україні.

Предметом дослідження є проблеми, з якими стикаються українські шукачі притулку в країнах ЄС в умовах війни в Україні у 2022-2023 роках.

Мета дослідження: аналіз оцінок, настроїв, основних потреб і проблем громадян України, які прибувають до країн Європейського Союзу, зокрема до Ірландії у пошуках тимчасового захисту та роль стратегічних комунікацій у цьому процесі.

Відповідно до вказаної мети були визначені **завдання:**

- проаналізувати поняття стратегічних комунікацій як чинника врегулювання криз у Європейському Союзі;
- дослідити досвід використання стратегічних комунікацій ЄС для врегулювання проблем біженців і шукачів притулку у Європі;
- визначити перспективи і розвиток стратегічних комунікацій ЄС щодо міграції;
- проаналізувати потоки біженців з України до країн ЄС після повномасштабної російської агресії 2022 року;

- виявити проблеми українських біженців у Європі і визначити роль стратегічних комунікацій у їх вирішенні;
- дати оцінку інтеграції українців у європейських спільнотах в час вимушеного перебування;
- розглянути стратегічні комунікації ЄС і національне законодавство Ірландії з питань міграції та прийому біженців;
- визначити механізми захисту прав українських біженців у Ірландії;
- дослідити настрої, оцінки та перспективи українських біженців у Ірландії.

До **наукової новизни** дослідження можна віднести вивчення ролі стратегічних комунікацій у вирішенні проблем вимушеної міграції українців до країн Європейського Союзу в умовах нового етапу російсько-української війни – 2022-2023 рр.

На різних етапах дослідження було використано такі **методи** наукового пізнання як: системний та політологічний аналіз, статистичний аналіз, синтез та порівняння. Складність вивчення даної категорії вимагає міждисциплінарного підходу, який дозволяє розглядати предмет дослідження з різних наукових точок зору. Застосування політичного аналізу дозволяє розглянути стратегічну комунікацію в ширшому політичному контексті та пояснює роль різних політичних акторів у розробці та реалізації міграційних стратегій. Зрозуміти процес міграції в ЄС з точки зору політичних відносин, роль державних інституцій, прийняття політичних рішень і конфліктів інтересів між різними особами, які приймають політичні рішення – вважається надважливим завданням у цьому контексті. У ході дослідження, використовуючи системний підхід, розглянуто стратегічні комунікації ЄС як набір елементів у ряді відносин і зв'язків між ними. Він аналізує не лише окремі аспекти такої політики, але й їх взаємодію та вплив на політичну систему в цілому. Це означає, що розгляд питань імміграції та біженців як компонентів більшої системи, в якій взаємодіють наприклад, соціальний

контекст, аспекти безпеки, економічні, правові, геополітичні аспекти, прямо впливають на хід дослідження і його результати.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес: матеріали можуть сприяти подальшому аналізу стратегічних комунікацій у час війни для врегулювання криз у Європейському Союзі; вдосконаленню законодавчої бази, нормативно-правових актів щодо процесу забезпечення СК, тобто зусиль з поширення інформації, ідей, цінностей, дій тощо серед масової цільової аудиторії для досягнення заздалегідь визначеної мети. Результати дослідження можуть застосовуватися в навчальному процесі, до прикладу, при підготовці окремих розділів підручників з політології, навчально-методичної літератури; інформація стане корисною під час проведення тренінгів, тематичних круглих столів; аналіз оцінок та настроїв у суспільстві сприятиме подальшій розробці рекомендаційних заходів та перспектив подальшого розвитку у дослідженні даного питання.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із трьох розділів, що об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і літератури та додатків. Загальний обсяг роботи – 81 сторінка. Список використаних джерел і літератури містить 98 найменувань.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади дослідження стратегічних комунікацій, чинники врегулювання криз, досвід використання стратегічних комунікацій для врегулювання проблем біженців і шукачів притулку у Європі, перспективи та розвиток СК щодо питань міграції. Другий розділ побудовано на аналізі потоків біженців з України до країн ЄС після початку повномасштабної російської агресії 2022 року. Крім того, досліджуються питання проблем українських біженців у Європі та роль стратегічних комунікацій у їх вирішенні. Інтеграція українців у європейських суспільствах в час вимушеного перебування також займає вагомe місце у вивченні стратегічних комунікацій у цьому розділі. Третій розділ дослідження присвячений вивченню національного законодавства Ірландії з

питань міграції та прийому біженців, механізмів захисту прав українських біженців у Ірландії, настроїв, оцінок і перспектив українських біженців в Ірландії.

РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЄС І ДОСВІД ВРЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОБЛЕМ ВІД ПОЧАТКУ ХХІ СТ

1.1. Стратегічна комунікація ЄС як чинник врегулювання криз

Стратегічна комунікація належить до інноваційних інструментів зовнішньополітичної діяльності ЄС, спрямованих на взаємодію у формі стратегічного партнерства з міжнародними акторами та регіональну співпрацю з європейськими країнами. Стратегічна комунікаційна координація на рівні ЄС забезпечує послідовний та ефективний процес реалізації зовнішньополітичних ініціатив відповідно до пріоритетів, задекларованих суб'єктами інтеграції. Зазначимо, що стратегічні комунікації в безпеці та зовнішній політиці базуються на вивченні актуальних проблем сьогодення.

Вивчення стратегічних комунікацій давно знаходиться в полі зору багатьох вчених, дослідників, науковців, які приділяють належну увагу цій проблемі. Різноманітність підходів до визначення поняття «комунікація», «стратегічна комунікація» свідчить про багатогранність цієї категорії. Це зумовило те, що даний феномен вивчається багатьма українськими та зарубіжними науковцями і їхні погляди значно різняться між собою. Зокрема, проблема досліджувалася Кушнір О., Тихомировою Е., Поліщук О., Соловйовим С., Остапенко М., Костом І., Макаренко Є. та ін. У своїх працях вони намагалися розкрити сутність даного поняття, здійснювали аналіз та виокремлювали основні відмінності між визначеннями. Досвід використання стратегічних комунікацій ЄС для врегулювання проблем біженців і шукачів притулку в Європі знайшов своє відображення у працях таких авторів як: Шкодич А., Карпчук Н., Малиновська О., Левчук В., Славінська Ю., Гута С., Ільницький М., Мельник Л., Длугопольська Т., Комарова Т. та ін. Окрім того, варті уваги праці, де досліджуються інтеграція українців у європейських суспільствах та механізми захисту прав українських шукачів захисту. Зокрема проблема була проаналізована у працях: Савченко Н., Рущенко І.,

Лозьбіна С., Свящук А., Малиновська О., Стадник А., Тарасенко Т., Федонюк С., Карпук І. тощо. Аналізом настроїв, оцінок та потреб українців під час вимушеної міграції до країн ЄС займалися: Фролова О., Мирончук Л., Родінова Н., Сивак Т., Левчук В., Луцишин Г., Комарова Т., Димов К., Шиманська К., Бичай Р. та ін.

Сучасні комунікаційні технології сприяють вирішенню зовнішньополітичних завдань наднаціональних інститутів ЄС, розширенню впливу ЄС у міжнародних відносинах, формуванню нової політичної структури в європейському регіоні. Стратегічна комунікація розглядається наднаціональним органом як інструментарій для забезпечення зовнішньої та безпекової політики ЄС, стратегічного партнерства з ключовими міжнародними акторами та міжнародної співпраці у формі регіональної співпраці з європейськими країнами, і нещодавно була включена до інноваційних стратегій.

Науковці вважають, що стратегічну комунікацію можна визначити як: «систематичний, послідовний і скоординований набір заходів на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях, які дозволяють людям зрозуміти цільову аудиторію та сформувати ефективні канали для просування та підтримки певного типу суспільної поведінки» [27, с. 18].

Ищук Н. схиляється до думки про те, що: «комунікацію слід трактувати, як процес передачі й прийняття інформації від різних джерел та з позиції висловлених та невисловлених суджень» [16, с. 97].

Зауважимо, під таким кутом комунікацію, на думку Коста І., варто розглядати як один із різновидів стратегічних процесів, спрямованих на забезпечення національної безпеки, який включає публічну дипломатію, зв'язки з громадськістю, інформаційно-психологічні операції, комунікацію зі ЗМІ, протидію дезінформації, операції в кіберпросторі, міжнародні та національні інформаційні заходи [21].

Публічна дипломатія має багато широких трактувань, які, в основному, виражають зусилля уряду проводити зовнішню політику та захищати

національні інтереси через безпосередній контакт і спілкування з іноземним населенням. Діяльність зі зв'язків з громадськістю включає надання інформації іноземцям, електромовлення та Інтернет-ЗМІ, бібліотеки тощо. Дипломатія характеризується управлінням міжнародними освітніми та професійними програмами обміну [71, с. 17].

Протягом останніх двох десятиліть концепція стратегічної комунікації набула дедалі більшого значення під тиском низки факторів, які передвіщають стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у забезпеченні діяльності та трансформації міжнародних акторів і національних інституцій. Моделі споживання та виробництва інформації відіграють у цьому окрему роль. Таким чином, країни-члени ЄС стикаються з двома основними проблемами: як забезпечити безпеку безпосереднім сусідам Європи та як збалансувати ресурси між Східною Європою, Північною Африкою та Близьким Сходом. Враховуючи важливість визначення постійних загроз безпеці ЄС, стратегічна комунікація вважається ключовою складовою інституціоналізованих механізмів захисту внутрішньополітичного простору інтеграційного утворення та націлення на ефективну взаємодію з місцевим населенням [49, с. 2].

У Глобальній стратегії зазначено, що «стратегічна комунікація ґрунтується на інвестиціях у публічну дипломатію в усіх сферах для встановлення зв'язків між зовнішньою політикою ЄС і громадянами та для кращого інформування партнерів про реалізовану політику. Розвиток принципів і дій, послідовність і швидкість обміну інформацією, а також оперативне спростування дезінформації і забезпечення відкритості та жорсткості в медіа-середовищі всередині та за межами ЄС є основними елементами СК» [57, с. 106].

Усі заходи з комунікації та громадської дипломатії повинні:

- підкреслювати прихильність і відповідальність у справі свободи, прав людини та захист рівності та гідності кожного громадянина;
- звертатися до кожного, хто поділяє ідеали рівності, свободи;

- допомагати всім, хто бореться за демократію та свободу;
- протидіяти будь-кому, хто підтримує ідею насильства та гноблення» [83].

Тихомирова Є.Б. аргументовано визначає такі комунікації саме як: «Скоординовані дії, повідомлення, зображення та інші форми сигналів або взаємодії, призначені для інформування, впливу або переконання обраної аудиторії в підтримці національних цілей». Дослідники вважають, що стратегічну комунікацію слід тлумачити з двох точок зору: і як процес (координація слова та дії для впливу та інформування), у свою чергу і як результати цього процесу [58, с. 7].

Остапенко М. зазначає, якщо порівнювати стратегічну комунікацію з політичною, то слід зауважити, що в цілому поняття політичної комунікації відображає своєрідність комунікаційного процесу, який характеризується власними джерелами інформаційного контакту і є особливим типом організації. Соціальні відносини, специфічні функціональні навантаження в рамках соціального каркасу, його власна форма, множинні опосередковані способи спілкування макросоціальних груп, характеризують стратегічні комунікації і вирізняють себе з-поміж інших [35, с. 139].

До основних компонентів стратегічних комунікацій Кушнір О. додає наступні:

- суспільні відносини;
- публічну дипломатію та військові заходи;
- інформаційні і тактичні операції;
- внутрішню комунікацію і PR-технології;
- інформаційні заходи міжнародного або військового співробітництва тощо [23, с. 29].

Левчук В.Д. схиляється до думки про те, що ЄС приділяє особливу увагу питанням у сфері врегулювання криз, а Європейська стратегія безпеки є правовою основою антикризової діяльності ЄС. Стратегія визначає два основних напрями – 1) «Петербурзька місія», тобто використання збройних

сил для підтримки миру, 2) Лісабонський договір. Підписання Лісабонського договору стало новою віхою у розвитку спільної зовнішньої політики та політики безпеки. Особливий акцент робиться на наступних стратегічних цілях ЄС: реагування на загрози та усунення загроз, створення навколо ЄС поясу дружніх сусідів, співпраця та взаємодія з міжнародними організаціями (Організація Об'єднаних Націй та її Рада Безпеки тощо).

Зазначимо, що Лісабонський договір додатково розширює перелік завдань: спільні операції з роззброєння; гуманітарні операції та операції з надання допомоги; надання військових порад і допомоги; запобігання конфліктам і підтримання миру; визначення завдань для бойових сил у врегулюванні криз, включаючи миротворчі та пост. – стабілізаційні дії конфлікту. Водночас абсолютно новим підходом до організації європейської оборони було би створення нової моделі Європейського оборонного союзу, тобто європейської армії [25, с. 184].

Регулювання міграційних процесів у межах ЄС є прикладом моделі координації міграційної політики в межах конкретного регіону для досягнення найкращих результатів міжнародної співпраці. Транскордонне переміщення людей і вільний рух товарів і капіталу є важливими складовими процесу інтеграції та, власне і є предметом спільного прийняття політичних рішень ЄС [56, с. 93].

Європейська стратегія безпеки висвітлює основні виклики та загрози безпеці регіонального та глобального характеру та забезпечує основу для розв'язання криз за допомогою військових і цивільних механізмів і засобів у різних регіонах світу. Основною і найбільш актуальною проблемою вважається масштабна міграція до країн Європейського Союзу. Одним із головних питань у регулюванні політики щодо біженців є, власне їх розподіл між країнами-членами ЄС. Зобов'язання надати притулок біженцям законодавчо покладено на країну-члена ЄС, через яку біженець першим перетне кордон. Недоліком цього регулювання є те, що транзит зазвичай відбувається в обмеженій кількості країн. Такі питання, як фінансове та

соціальне навантаження на країни ЄС, мають значний вплив на процеси імміграції.

Варто зазначити, що, підсумовуючи політику ЄС, можна виокремити такі поширені практики:

- Європейський Союз базується на принципах демократизації, незастосування сили та суверенітету;
- масштабність допоміжних заходів, що стосуються дипломатичної сфери, економіки та міжнародно-правових питань;
- вагоме місце посідає активна посередницька роль діяльності ЄС;
- сприяння активних змін у інтернаціоналізації процесів вирішення конфліктів, реалізація ідей і цілей, підтримка і моніторинг ситуацій на міжнародній арені [28, с. 13].

Остапенко М. наголошує на ефективності комунікації у демократичних суспільствах сучасного світу, оскільки її можна рахувати технічно-модернізованою, де дотримуються заходи правового і морального контролю, відбувається і забезпечуються плюралізм і свобода суспільних думок, налагоджуються інформаційні контакти між відправниками та одержувачами тощо [35, с. 143].

На відміну від інших акторів, ЄС поєднує елементи міжнародних організацій і держав, бере участь у розв'язанні криз і конфліктів у рамках зовнішньої діяльності, формує систему «агентської структури»: для реалізації зовнішньої політики та підтримки зовнішніх відносин, до прикладу. ЄС має враховувати не лише свої політичні цілі, а й інші інтереси та пріоритети його держав-членів, які впливають на вироблення стратегій і політики щодо вирішення конфліктів або вихід із криз [28].

Документи Європейського Союзу щодо безпекових питань XXI століття застаріли. Згідно цього, у другій половині 2015 року було розпочато безпосередню роботу з розробки глобальної стратегії зовнішньої політики та безпеки ЄС у структурах ЄС, держав-членів та провідних науково-дослідних та експертних центрів. У червні 2016 року було представлено документ під

назвою «Спільне бачення, спільні дії: сильніша Європа», в якому представлені колективні думки, висловлені під час його підготовки. Стратегія безпеки ЄС уособлює такі ключові пріоритети зовнішньополітичного характеру як: безпекові і кібербезпекові питання, забезпечення енергоресурсності, протидія тероризму, комунікації у стратегічних напрямках і сферах тощо [58].

Крім того, варто зауважити, що міграційну політику ЄС сьогодні здійснюють такі політичні наднаціональні інститути як Європейська Рада; Європейська комісія, котра розробляє законодавчі пропозиції; Рада Європейського Союзу, та Європейський парламент, котрий з 2005 р. наділений повноваженнями приймати рішення щодо політики у справах біженців. У вирішенні кризових ситуацій на геополітичному вимірі ключовою ефективною ланкою слід вважати саме неурядові організації та об'єднання. Однак однією з ключових проблем сьогодні залишається непослідовність у діяльності політичних інституцій ЄС, а також для НУО важливо налагодити постійну комунікацію та консультації з національними урядами у сфері міграції. країни ЄС.

Для вирішення міграційної кризи дуже важливою є співпраця між державами-членами ЄС у сфері міграції, співпраця на міжурядовому рівні, особливо створення міжурядових організацій, таких як Національна координаційна група з питань вільного пересування осіб, Спеціальна Комітет та ін. Сучасна європейська міграційна політика, така як Міграційна група та Тревиська група, керується різними європейськими угодами та конвенціями, прийнятими за останні два десятиліття. До них належать Шенгенські угоди 1985 та 1990 років, Дублінська конвенція 1990 року, Маастрихтська угода 1992 року та Амстердамська угода 1997 року [26].

Нормативно-правові положення, які найкраще описують міграційні питання, відображені в таких документах:

- Директива ЄС про тимчасовий захист [7];
- Статут міжнародної організації з міграції (МОМ) [53];

- Європейська конвенція про правовий статус мігрантів [13];
- Закон України «Про імміграцію» [41];
- Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [40] тощо.

Важливість вирішення конфліктів і участі ЄС можна знайти в багатьох документах ЄС, і в кожному наступному документі це питання стає все більш важливим через зростання амбіцій щодо глобальної ролі ЄС. У Маастрихтському договорі ЄС проголосив свою відповідальність за європейську безпеку та безпеку своїх держав-членів і вперше уточнив цілі своєї зовнішньої політики, зокрема сприяння міжнародній безпеці, регіональному співробітництву та врегулюванню конфліктів [28].

Проаналізувавши існуючу правову базу, Гута С. С. доводить, що воєнно-політична криза є вищою формою кризових воєнно-політичних відносин (тобто сукупність намірів і дій сторін: держав, союзів держав, міжнародних компаній, політичних партій, громадських рухів) – спрямовані на розв'язання кризи за допомогою військових засобів, а також усіх інших доступних інструментів у політичній, військовій, економічній та інших сферах життя для досягнення власних інтересів, це робиться опісля усіх можливих заходів, спрямованих на припинення криз, для яких характерні швидкі, а часом і несподівані результати [3, с. 118].

Для врегулювання кризи на українському рівні було обрано блоки на основі підходу, який застосовує політичні, дипломатичні, економічні та безпекові інструменти ЄС, що включає:

- 1) Заяви, що підтримують цілісність і суверенітет;
- 2) забезпечення значної кількості фінансової та економічної допомог;
- 3) утворення консультативних місій ЄС у вирішенні кризових питань та груп підтримки тощо. Типовим прикладом слід уважати невдалий досвід ведення політики у ЄС у 1990-х рр, що тоді стосувалися подій у Югославії та Косово. Це спричинило масові збентеження щодо ситуацій і «привели» Брюссель до усвідомлення того, що саме європейські країни змушені стати

відповідальними у запобіганні криз і управлінні цими процесами (повинні включати як превентивні заходи забезпечення безпеки, так і постконфліктне відновлення у боротьбі з кризами) [28, с. 5].

Нинішня проблема вимушеної міграції також становить значну загрозу для єдиної Шенгенської зони, яка може бути змінена деякими країнами ЄС, які є частиною транзитних шляхів для потоків біженців з Близького Сходу. Сьогодні масовий потік мігрантів змусив деякі країни ЄС оперативно реагувати на проблему, забезпечуючи прибулих житлом, облаштовуючи для них спеціальні табори та надаючи гуманітарну допомогу (продовольчі та медичні послуги) населенню. Збереження поточної динаміки притоку іммігрантів зі Сходу в найближчому майбутньому призведе до подальшого збільшення економічного тягаря, який ляже на бюджети різних країн, а отже, на плечі звичайних платників податків – громадян кожної країни [62].

Іншим важливим питанням може бути додатковий тиск на ринки праці європейських країн через наплив біженців, що, у свою чергу, може посилити проблеми безробіття ще більшою мірою, ніж зараз. Отже, актуальна проблема різкого збільшення кількості біженців у межах ЄС може бути причиною загострення соціально-економічних проблем та значного зростання суспільного невдоволення, пов'язаного з міграцією в країнах ЄС, для чого згадані праві Радикальні та націоналістичні партії, безперечно, спекулюватимуть це на своїх політичних цілях.

Варто виділити досвід Естонії, яка є одним із європейських лідерів у напрямку стратегічної комунікації, особливо в цифровій сфері, і яка завдяки діяльності Східно-Естонського центру партнерства (ECEAP) надає консультативну підтримку в Україну в цьому напрямку розвитку. З 2014 року, у Естонії почало активно розвиватися бюро комунікаційних питань, задля прогнозування кризових ситуацій, роботи з інформаційними ресурсами, протидії дезінформації, фейкам тощо. Тому, підкреслюючи вищевикладене, слід наголосити на важливості публічної дипломатії у

процесі стратегічних комунікацій, для реалізації, в першу чергу, зовнішньої політики держави [25, с. 186].

Крім того, Максименко І. В. зауважує на важливості розуміння поняття загрози у сучасному світі, де посилена роль надається саме загрозам невійськового характеру. Прикладами можуть слугувати кібернетичні атаки як локальні, так і загальносвітові. Такі загрози тісно пов'язані із комунікаційними стратегіями, інформаційним простором, політико-економічними, гуманітарними, екологічними сферами життя суспільства [28, с. 9].

Окрім вищезазначеного, варті уваги й інші галузі, де активно діє система стратегічних комунікацій. До прикладу:

- стратегічні комунікації постають критично важливими структурними частинами у публічній дипломатії та військових втручаннях таких регіонів, як Ірак та Афганістан;

- партнерські об'єднання вважають систему СК інструментом екологічно важливих процесів у розвитку кампаній з охорони здоров'я та реагування на можливі хвороби і загрози (боротьба і контроль над наркотиками, реагування на епідемію ВІЛ/СНІДу, як приклад);

- у країнах, що розвиваються, до прикладу Африка, партнерства з питань комунікації мають на меті зміцнити громадське здоров'я за рахунок програм стратегічних комунікацій;

- СК може використовуватися як частина PR-зв'язків для системи політичного переконання, адвокатування, брендуння, здійснення кризових комунікативних заходів тощо [54].

На разі, актуальними вважаються наступні напрями діяльності стратегічних комунікацій:

- активація системних підходів до визначення ефективності стратегічних комунікацій;

- координація і налагодження комунікативних ланцюжків на рівні владних структур, або як зазначається інша назва – розвиток міжвідомчої комунікації;
- урізноманітнення підходів до управління кризами від реакційної і аж до надактивної стадії розвитку комунікації;
- удосконалення систем навчання і підготовки висококваліфікованих фахівців зі стратегічних комунікацій тощо [48, с. 85].

Проактивними засобами реагування на конфліктні ситуації слід вважати, у першу чергу посилену роль діалогів у політиці, удосконалення реформ, посередницьку підтримку партнерів, діяльність ОБСЄ, налагоджений контакт із конфліктуючими сторонами. Даний приклад ілюструє вияв бажання Європейського Союзу бути непрямим, опосередкованим учасником конфліктних врегулювань у світовому геополітичному вимірі [28, с. 7].

Ситуація може набути іншого сенсу, як зазначає Щербина К.: «Необхідно аналізувати конкретні ситуації, визначати сторін впливу, яким чином відбувається залучення цих сторін у відповідь на обставини, опісля визначати наслідкові зв'язки та події, можливі шляхи врегулювання у конкретних ситуаціях» [65, с. 189].

Глобальна криза приховує той факт чи геополітичне міркування стосовно наслідковості і перебігу подій. Мається на увазі те, що чітко визначені гуманітарні наслідки створюють навантаження як у фінансових аспектах, так і з боку загрози безпеці приймаючих держав, де вразливі верстви населення можуть стикнутися із багатьма труднощами, відсутністю доступу до соціальних, житлових, медичних, гуманітарних послуг тощо.

Існує нагальна потреба у більш систематичному дослідженні вимушеної міграції, яке розглядає процеси, поведінку та ставлення на різних рівнях, включаючи місцевий та мікрорівень. Першим кроком є обмірковування та оцінка ситуації, інтересів і проблем іммігрантів, саме на рівні центру подій, що і, власне, пов'язує врегулювання питань з імміграцією.

Це допомагає зрозуміти різні групи мігрантів у будь-якому контексті та їх конкретну вразливість, ризики та проблеми, пов'язані з конфліктами. Розуміння того, як міграційні шляхи перетинаються з конфліктами на різних етапах (тобто в країнах походження, транзиту та призначення), може привести до кращого сприйняття різноманітних скарг і досвіду мігрантів, а також їхньої стійкості та стратегій виживання на різних етапах. Саме тому, європейський політикум вважає комунікації стратегічного характеру одними із дороговказів до здійснення мети та досягнення спільних цілей, що стосується безпосередньо зовнішньобезпекової політики у регіонах. Стратегічні цілі забезпечать посилене співробітництво, активне реформування та ефективні дії щодо реагування на можливі загрози у безпековому, кібербезпековому та інформаційних аспектах співпраці. Це дасть змогу удосконалити систему реагування на кризи, на основі просування європейських цінностей та цілей, посилить діяльність медіасередовища та забезпечить належну підтримку з боку партнерів і союзників.

1.2. Досвід використання стратегічних комунікацій ЄС для врегулювання проблем біженців і шукачів притулку в Європі

Зосередженість ЄС на конфлікті є одним із ключових засобів реалізації зовнішньої політики та політики безпеки ЄС і одним із інструментів утвердження себе як гравця безпеки світового рівня. Визначальною якістю стратегічної комунікації є синхронізація слів, образів, смислів і дій, тобто довгострокової публічної політики, і того, як вони сприймаються цільовими аудиторіями. Оскільки система стратегічних комунікацій ЄС тільки сформована і ще не завершена, потенціал координатора як суб'єкта стратегічної комунікації ще не повністю реалізований.

Багато основних причин міграції глибоко вкорінені в глобальних викликах, з якими ЄС бореться протягом багатьох років. Міграцію слід вважати однією з головних сфер, у якій активна та заангажована зовнішня політика ЄС має пряме значення для громадян ЄС, особливо у час

громадянської війни, переслідувань, бідності і кліматичних змін. Всі ці аспекти безпосередньо впливають на міграційний процес, тому як активне рішення щодо запобігань та пом'якшення загроз.

Конфлікти, що призвели до сьогоденної кризи біженців, є симптомом краху міжнародної системи, створеної за останні 70 років, збільшуючи ризик насильства та послаблюючи колективну здатність світу вирішувати проблеми. Протягом десятків років нахабне втручання викликало негативну реакцію проти ізоляціонізму та фанатизму, що і послаблювало міжнародний порядок, заснований на правилах. Геополітичні зміни, посилення конкуренції між великими державами та потужна регіональна напруга «підживлюють» конфлікти та ускладнюють припинення воєн. Розбіжності всередині ЄС показують, як криза біженців чинить ще більший тиск на цінності та політичну солідарність, що лежать в основі блоку [67].

Список основних країн, мешканці яких найчастіше звертаються за притулком, постійно оновлюється по сезонах. У результаті, за даними ООН, приблизно 86% таких біженців у світі сьогодні проживають у високорозвинених країнах. Ця проблема дуже серйозно впливає на європейські країни. Потік біженців з Близького Сходу та Африки за останні роки зріс у декілька разів. Варто зазначити, що на сучасному етапі розвитку глобальні проблеми, такі як збільшення нелегальної або вимушеної міграції на морі, набули великого значення. Через особливе географічне положення ймовірність стихійних лих у країнах Близького Сходу значно вища, ніж в інших регіонах світу. Для африканських країн постійні військові конфлікти є важливою причиною напливу біженців до інших економічно розвинених країн світу [36, с. 109].

На сьогодні, особливо актуальними вважаються відносини партнерського характеру і взаємодії із країнами-транзитерами. Зазначимо, що наразі, існує кілька новостворених механізмів різностороннього та і регіонального співробітництва з міграційних процесів. На додаток до усунення довгострокових корінних причин, ЄС допомагає пом'якшити

наслідки регіональних кризових явищ. Понад 70% біженців та внутрішньо переміщених осіб у світі перебувають у притулках протягом багатьох років. Європейський Союз вважають досить потужним донором міжнародного характеру, виділивши понад 200 мільйонів євро на поточні проекти з надання допомоги в розвитку та 1 мільярд євро гуманітарної допомоги, спрямованої на біженців та внутрішньо переміщених осіб. Наразі, у час криз, проводиться стратегічне зваження всіх за та проти, щоб максимально збільшити віддачу від цієї підтримки [77].

На наш погляд, суть стратегічної комунікації полягає в тому, щоб скоординувати вплив інформації між собою і залучити на свій бік важливу аудиторію. Вплив інформації реалізується певними інструментами, прийомами, методиками, технологіями і т.д. але обов'язково у множині, тобто спільно, на різних рівнях. Це необхідно для всебічного та глибшого охоплення зацікавлених сторін та участі в місії. Бачення стратегічних комунікацій політичними та науковими колами все ще потребує узгодження. Виходячи з наведеного вище визначення стратегічних комунікацій, ми можемо сформулювати їх наступні загальні принципи:

- координація використання інструментів інформаційного впливу на кожному етапі розробки політики;
- координація дій державних і недержавних суб'єктів;
- зосередженість на досягненні цілей на національному рівні;
- вивчення та облік потреб і реакцій цільової аудиторії;
- важливість отримання зворотного зв'язку від цільової аудиторії;
- інтерпретація поведінки у фізичному просторі як послання [51, с. 169].

Використання «м'якої сили» ЄС у цивільному кризовому регулюванні знаходить місце у місіях Європейського Союзу, що стосуються прикордонної допомоги (контролюючі заходи, протидія контрабанді, регулювання міграційних потоків тощо). Прикладами слугують кордони таких держав як: Єгипет та Сектор Гази, Україна – Молдова і т.д [17, с. 143].

Європейський Союз тісно співпрацює з НАТО у плануванні та зміцненні своїх зусиль зі стратегічної комунікації та питань колективної європейської безпеки. Деякими важливими прямими наслідками кризи, перш за все, є необхідність поліпшення фінансування гуманітарної допомоги, повага прав біженців, підтримка країн, які приймають біженців, а також поліпшення умов і перспектив для біженців. Але, врешті-решт, політики повинні вирішити глибинний конфлікт, який є основною рушійною силою переміщення населення. Спроби розпочати війну в Сирії та інших місцях були періодичними і лише на підході. Криза завжди повинна підкреслювати важливість більш рішучої та цілеспрямованої дипломатії, не відволікаючись на щось інше [67].

Наприклад, арабські комунікації, що не мають спеціальної групи експертів, але повністю включають в себе Агентство Європейської служби зовнішніх зв'язків (Представництва ЄС в регіоні), співробітників Європейської комісії і сферу терористичних комунікацій, в її функції входить: координація роботи Європейської служби зовнішніх зв'язків. Ради по боротьбі з тероризмом; регулярно відстежують всі доступні Європейському союзу інструменти для інформування Європейської Ради про ефективність виконання його рішень і координації дій з відповідними європейськими Радою, Європейською Комісією та підготовчими установами Європейської зовнішньополітичної служби [48, с. 84].

Внаслідок цього, сучасне інформаційне середовище базується на фундаментальних цінностях демократичного суспільства: свободі вираження поглядів, політичному плюралізмі, вільному доступі до інформації, свободі організації та зібрань. Такі принципи громадянського суспільства, як прозорість, відкритість, відкритість та діалог між громадянами та державою переважають у цьому процесі [22].

Координація дій ЄС і НАТО в розвитку співпраці комунікацій є дуже важливою. Така система надасть підтримку Україні й іншим партнерам у їхніх зусиллях, спрямованих на підвищення стійкості та здатності захищати

себе від внутрішніх, гібридних та інформаційних загроз. Стратегічні комунікації також відіграють провідну роль у збільшенні поінформованості про обидві організаційні сторони та в боротьбі з дезінформацією [21, с. 3].

Міжнародна організація з міграції, у співпраці із центрами комунікації поєднують надання інформації, захист на місцях і можливості переселення для тих, хто цього потребує. Такі центри в країнах походження або транзиту допоможуть створити реалістичну картину ймовірного успіху подорожі мігрантів і запропонують варіанти допомоги в добровільному поверненні, що стосується, до прикладу, нелегальних мігрантів [77].

Особливо важливими, до прикладу, є дії під керівництвом Верховного представника/Віце-президента щодо врегулювання ситуації в Лівії з наданням підтримки і спільних зусиль під проводом ООН у заохоченні процесу національної єдності. Наполегливі зусилля з вирішення кризи в Сирії супроводжувалися наданням 3,6 мільярдів євро гуманітарної допомоги, допомоги для стабілізації та розвитку всередині Сирії та допомоги сирійським біженцям у таких країнах, як Ліван, Йорданія, Туреччина та Ірак. Пильна увага також приділялася східним партнерам, Західним Балканам та Азії, сприяючи розвитку існуючих рамок співпраці [85].

Сучасні стихійні, а інколи і кризові процеси у світі формують міжнародне середовище і саме із виникненням викликів і загроз роль міграції здатна трансформуватися. Вона стає важливим чинником, що формує мир і безпекову стабільність, часто стає політизованою, тобто змінює хід політичних конфліктів саме від регіональних протиборств і аж до глобальних протистоянь. Наразі відомо, що саме масові міграції стають причинами багатовікових конфліктів, що і потребує правильної організації, забезпечення нормативно-правової бази і регулювання діяльності у цій сфері.

За інформацією дослідниці Сивак Т., саме з цієї причини утворюються спеціальні центри і підрозділи на місцях. Прикладами можуть слугувати: Східні стратегічні комунікації, напрям на арабські комунікації, Центр передового досвіду з питань СК (НАТО), Латиноамериканські СК (Китай)

тощо. Досвід Естонії у цій ситуації теж посідає вагоме місце і слугує уваги саме створений підрозділ на базі міністерства, що координується урядомим Бюро з питань комунікації. Дане утворення власне вважають центром вироблення «єдиного голосу» держави у інформуванні аудиторії [48].

Усвідомлення потенційно-можливих ризиків, які несе міграція через кризу, має вирішальне значення для розбудови миру. Тривалі міграційні переміщення, діаспори та їхні мережі, торгівля людьми, незаконний перетин кордону та масовий приплив біженців є міграційними явищами, які замінюють негативні наслідки збройних конфліктів і нестабільність у країнах походження мігрантів і біженців. Цьому можна запобігти або впоратися, виключивши умови, які безпосередньо загострюють проблеми міграції.

Міграція біженців відрізняється від інших видів міграції тим, що вона є наслідком минулих кризових ситуацій і тому є незапланованою, неорганізованою або вимушеною. Міграція, навмисна чи ненавмисна, може бути частиною причин і рушійних сил нестабільності та конфліктів, а також створювати більш мирне середовище в країнах походження, транзиту та особливого призначення. Саме тому їх необхідно визнати невід'ємною частиною майбутнього прийняття рішень і активно включити до розробки процесів трансформації конфлікту. Поточна увага західних країн до кризи біженців у Європі завуальовує правду про глобальну кризу переміщення, яка загрожує міжнародному порядку в майбутньому.

1.3. Перспективи та розвиток стратегічних комунікацій ЄС щодо міграції

Стратегічні комунікації Європейського Союзу з питань міграції та шукачів притулку під час війни спрямовані на ефективне управління інформацією, створення розуміння та підтримки у суспільстві, а також забезпечення прозорості у справі прийому біженців. Система СК надає чітку та достовірну інформацію про ситуацію шукачів притулку, процедури надання притулку та права біженців. Це важливо для запобігання

дезінформації та підвищення розуміння громадськістю поточної ситуації, що склалася. Започаткувати інформаційно-просвітницьку кампанію з метою виховання толерантного ставлення до біженців і співпраці з ними є основною і нагальною потребою сьогодення. Комунікація із неурядовими організаціями, які працюють з біженцями, для надання точної та своєчасної інформації про ситуацію та надання необхідної допомоги вважається надважливим процесом у забезпеченні СК. Реалізація освітніх програм для громадськості, спрямованих на пояснення процесу надання притулку, прав біженців та впливу імміграції на суспільство розвиває партнерські відносини з іншими країнами та організаціями для обміну найкращими практиками та досвідом у сфері прийому та інтеграції біженців. Залучення і проактивна взаємодія може включати проведення громадських слухань, форумів та інших форм демократичних дебатів.

Політичні цілі ЄС щодо напрямків Східного партнерства підсумовані в Декларації і спрямовані на: «Побудову спільної сфери спільної демократії, процвітання, стабільності та розширеної співпраці». Комунікація між ЄС та його східними сусідами має насамперед зосередитися на розробці позитивного та ефективного повідомлення щодо регіональної політики ЄС [79].

Європейський Союз, на сьогодні, переживає кризу, що власне кажучи, вважається предметом політичних дебатів і занепокоєнням щодо економічного, соціально-демографічного та мовно-культурного навантаження на окремі райони країни з високою концентрацією мігрантів, а також щодо необхідності забезпечення їх безпеки. Це викликає серйозне занепокоєння держав-членів. Примусовий прийом біженців, створення умов для їх розміщення та гуманітарного догляду посилюють негативне ставлення та формують у суспільстві підривні тенденції. Вимоги режиму безпеки ЄС несумісні з міркуваннями поваги до прав людини та допомоги, які вимагають регулювання взаємних інституційних зобов'язань міжнародних сторін [12, с. 59].

Загалом, можна сказати, що аналітики та експерти у сфері комунікації зі знанням місцевої культури та мови відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності стратегічної комунікації. У 2010 році було створено Департамент європейських закордонних справ ЄС, який підпорядковується безпосередньо Верховному представнику ЄС із зовнішньої політики та політики безпеки та здійснює зовнішньополітичну діяльність від імені Інтеграційної асоціації. Враховуючи поточну діяльність ЄС, метою закордонних представництв є розробка програм у сфері комунікації та інформації з метою посилення позитивного сприйняття ЄС на міжнародному рівні. У цьому контексті в рамках дослідження «Аналіз сприйняття європейської політики в ЄС та за його межами» (2015 р.), було надано важливі рекомендації щодо пріоритетних напрямів розвитку інфосфери ЄС, а також створена Глобальна стратегія ЄС. Зокрема, планують вдосконалювати інструменти у сфері публічної дипломатії для забезпечення зовнішньополітичних завдань ЄС на рівні делегацій третіх країн [49].

Використання інструментів стратегічної комунікації відіграє важливу роль у безпековій співпраці ЄС з державами-учасницями. Сьогодні ЄС будує свою політику врегулювання конфліктів у образі та сутності через: «Мир як інтегрований проєкт». Теоретично цей підхід базується на засадах соціального конструктивізму, який припускає, що найважливіші аспекти міжнародних відносин мають соціальний, а не матеріальний характер [28, с. 4].

Як зазначає Тихомирова Є.: «Стратегічна комунікація – це систематична комунікація, спрямована на побудову довгострокових відносин між організацією та її зовнішніми та внутрішніми цільовими групами, які сприяють досягненню цілей організації». Комунікація менше фокусується на короткострокових потребах і бажаннях організації. Це допомагає побудувати довгострокове взаєморозуміння та ефективну комунікацію з цільовою групою на основі їхніх цінностей, а не цільової групи [58, с. 9].

У той же час діяльність ЄС у врегулюванні інших суперечок не завжди була успішною або, принаймні, не розглядалася як позитивний розвиток після стагнації. Зокрема, це стосується так званих «невирішених» суперечок у країнах Східного партнерства, де немає чітких перспектив членства в ЄС. Крім того, намагання Російської Федерації протидіяти посиленню впливу ЄС на нові незалежні держави призвели до загострення існуючих конфліктів на її території (Грузія) та виникнення нових збройних конфліктів (Україна). Важливість вирішення спорів і такої участі в ЄС можна знайти в багатьох документах ЄС. Проголосивши свою відповідальність за безпеку Європи та її держав-членів у Маастрихтському договорі, ЄС вперше визначив цілі зовнішньої політики, які включали сприяння міжнародній безпеці, регіональному співробітництву та врегулюванню конфліктів. Лісабонський договір, який набув чинності в 2009 році власне і повторив усталені положення договорів про заснування ЄС, офіційно закріпив особливий підхід ЄС [28].

Виходячи з цього, слід зазначити, як зауважив Димов К., що отримання статусу біженця чи тимчасового захисту в країні-члені Європейського Союзу також стало одним із найефективніших засобів захисту вимушених мігрантів. Важливо зазначити, що 4 березня 2022 року набуло чинності рішення Ради Європейського Союзу. Це Директива ЄС 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року про тимчасовий захист осіб, які потребують притулку. Основна відмінність від отримання статусу біженця полягає в тому, що у другому випадку Ви повинні спочатку подати заяву на цей статус у безпечній країні за кордоном, відповідно до положень Дублінської конвенції 1990 року [6, с. 66].

Запропоновані нововведення спрямовані на вирішення багатьох актуальних проблем функціонування ЄС, які виникають через міграційну кризу. Найважливішим з них є недостатня взаємна підтримка між державами-членами, що покладає непропорційно великий тягар на прикордонні держави або співтовариства, так звані держави першого вступу. Наступне питання стосується того, як працює система надання притулку. Незважаючи на

зусилля щодо гармонізації процедур міжнародного захисту, координація між державами-членами у прийнятті рішень щодо надання статусу біженця залишається недостатньою, що робить небажаним для шукачів притулку перетин ЄС у пошуках кращих варіантів. Це призвело до нелегальної міграції та зміни в системі повернення мігрантів на батьківщину, у яких немає причин залишатися в ЄС. За оцінками, у 2019 році лише одна третина рішень, прийнятих відповідними органами в державах-членах, призвела примусової чи добровільної згоди на повернення [29, с. 97].

У ЄС стратегічна комунікація вважається ключовим елементом, коли йдеться про захист від гібридних загроз. Ці зусилля здійснюються в рамках спільної політики безпеки та оборони. Гібридні загрози, які увійшли в політичний порядок денний у зв'язку з агресією РФ, включають широкомасштабні інформаційні кампанії, вербування радикалів або використання індикаторів воєнних дій для прийняття рішень для досягнення стратегічних цілей. Це може включати різноманітні стратегії та тактики, що впливають на процес. Тому ЄС прийняв спільне комюніке щодо протидії гібридним загрозам у квітні з метою впровадження скоординованої відповіді [61, с. 53].

Нові небезпеки викликають серйозні соціальні протиріччя та створюють деструктивну ситуацію фінансової, економічної та політичної нестабільності. Виклики, що ускладнюють реалізацію національних інтересів, зазвичай поділяють на зовнішні та внутрішні. Досліджуючи зовнішні загрози, варто звернути увагу на діяльність держав, які здійснюють прихований економічний чи політичний вплив на окремі суб'єкти, прагнуть силового вирішення конфліктів, здійснюють розвідувальні операції іноземних спецслужб і організацій. Серед негативних впливів – кіберзагрози, посилення конкуренції на міжнародному рівні, контроль за постачанням сировини на ринок, незаконна торгівля зброєю та ядерними матеріалами, транснаціональна організована злочинність, нелегальна імміграція [38, с. 187].

Тому співпраця з третіми країнами вкрай недостатня. У той же час експерти стверджують, що можливість програм сприяння добровільному поверненню нелегальних мігрантів та їх соціальної реінтеграції після повернення є найменш болючим і прийнятним рішенням як для мігрантів, так і для країн їхнього походження. Удосконалення імміграційної політики України потребуватиме не лише норм загального права, спрямованих на забезпечення диференційованого підходу до імміграції та сприяння приїзду кваліфікованих працівників, студентів та інвесторів, а й європейського досвіду. Щоб запобігти нелегальній імміграції та тіньовій зайнятості іноземців, можна використовувати ініціативи ЄС щодо імміграційних процедур для сезонних працівників і видачі дозволів на проживання та роботу в одному документі. Європейський досвід оптимізації та скорочення процедур надання захисту шукачам притулку також може бути корисним [29, с. 93].

Під егідою ООН була створена Всесвітня комісія з міграції, яка внесла низку рекомендацій щодо змісту, принципів і спрямованості міграційної політики. По-перше, це стало необхідністю комплексного підходу до імміграційної політики, що вимагає включення питань імміграції в усі сфери політичного життя держави. По-друге, актуальними стали координаційні дії у діяльності різних організацій всередині уряду, а також з іншими соціальними суб'єктами, такими як місцева влада, профспілки, об'єднання роботодавців і неурядові організації. По-третє, важливо перефокусуватися на стратегічних цілях, а не на короткострокових пріоритетах і ситуаційних реакціях на конкретні події. Зрештою, міграційний процес має стати невід'ємною частиною соціально-економічного планування та стратегій розвитку країн у всьому світі [8, с. 40].

Стратегічна комунікація ЄС є ефективним та сучасним інструментом у сфері зовнішньої та безпекової політики, що активно використовує інформаційно-комунікаційні технології для розробки чіткої інформаційної політики ЄС у сфері Європейської політики сусідства та підтримки.

Кінцевою метою міграційної політики є формування бажаної інтенсивності руху населення, тобто кількісного та якісного складу міграційних потоків. Імміграційна політика є самостійним напрямом національної політики, але водночас вона тісно пов'язана з іншими елементами, такими як демографічна політика, соціальна політика, політика в галузі освіти та охорони здоров'я, політика зовнішньої торгівлі тощо. Ефективна стратегічна комунікація як з точки зору політики, так і з точки зору безпеки, заснована на ретельному дослідженні та аналізі цільових груп і розробці ключових повідомлень, незалежна з точки зору як фінансування, так і кваліфікованого персоналу, повинна передбачати використання належних інфоресурсів, зокрема.

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЄС ТА УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ У ЄВРОПІ У ЧАС НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ

2.1. Аналіз потоків біженців з України до країн ЄС після початку повномасштабної російської агресії 2022 року

Європейські країни мають розвинені системи захисту прав людини та можливості отримання притулку, медичного обслуговування, освіти та інших соціальних послуг, які є привабливими для біженців. Географічне положення Європи також відіграє важливу роль, створюючи можливості дістатися до цих країн різними шляхами, наприклад морськими чи наземними. Реакція Європи на наплив українських біженців від війни була різною в різних країнах. Країни масово надають притулок та гуманітарну допомогу українським біженцям, спрощують процес отримання статусу тимчасового захисту та забезпечують доступ до соціальних послуг. Інші ввели обмеження на міграційні потоки. На відміну від попередніх великомасштабних міграційних потоків, реакція Європи на українських біженців включала зусилля з надання гуманітарної допомоги та співпрацю з Україною для сприяння прийому біженців.

Родінова Н. підкреслює, що вплив міграційного процесу на сторони життя вкрай неоднозначний. Залежно від мети та причини міграції, вона може мати як позитивний, так і негативний вплив. Сьогодні ми можемо спостерігати, що міграція українців в інші країни починає загострюватися і має дуже негативний вплив. Це проявляється в несприятливих демографічних тенденціях на тлі значного дефіциту робочої сили та старіння населення. Ми також повинні пам'ятати, що міграція сьогодні має глобальний характер і серйозні наслідки для міжнародної безпеки [45].

Пропонуємо детальніше розглянути поняття біженці та вимушено переміщені особи у час війни. Відповідно до Женевської конвенції про біженців, термін «біженець» визначається як особа, яка ризикує стати

жертвою переслідування через свою расу, релігію, національність, приналежність до певної соціальної групи чи політичні переконання. хто має обґрунтовані страхи. Особа називається біженцем, котра перебуває за межами країни свого громадянства і не може користуватися захистом цієї країни, або не бажає скористатися цим захистом через страх [19].

Доречно сформулювати поняття «внутрішньо переміщена особа» в українському законодавстві, що на думку Наливайко Л. Р. трактується як: «громадяни України та громадяни інших держав чи особи без громадянства, які проживають на території України, що повинні в'їхати до певної країни на законних підставах, вимушені оформитися на постійне місце проживання в Україні». Якщо ви боїтеся стати жертвою міжнародно визнаних переслідувань або якщо ви залишаєтесь на постійне місце проживання, ви не зможете повністю користуватися захистом, гарантованим українським законодавством (існування загрози вашому життю, сім'ї, безпеці чи свободі) [32, с. 38].

Міграційний тиск на Європу та серйозні проблеми з управлінням міграцією активно розвиваються у іноземних суспільствах, а вдосконалення спільної міграційної політики, підвищення її ефективності та підвищення довіри суспільства до неї залишається, як зазначає Малиновська О. й трактує подібні зміни як актуальні виклики для Європейського Союзу. Це тим більше важливо, оскільки існує велика ймовірність повторної міграційної кризи в майбутньому, і тому ЄС терміново потребує довгострокової універсальної міграційної стратегії [29, с. 96].

Загальна декларація прав людини 1948 року передбачає, що кожен має право шукати притулку в інших країнах і користуватися ним від переслідувань. Вихідним пунктом цієї заяви є те, що це переслідування є політично мотивованим. У зв'язку з цим у Декларації підкреслюється, що право на притулок не може бути реалізоване у випадках, коли переслідування фактично пов'язане з неполітичними злочинами або діями, що суперечать цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй. Біженці та внутрішньо

переміщені особи належать до однієї категорії осіб – вимушених переселенців, різновидом якої також є особи, які підлягають додатковому та тимчасовому захисту. Захист, який надається цим особам, підпадає під категорію «притулку» і базується на суворій забороні повернення в небезпечні ситуації. Обсяг їхнього правового статусу та заходи захисту різняться, як і причини, що змушують їх залишити місце проживання. Це є основою для створення спеціальної правової системи надання притулку [47].

Минулий досвід імміграційного регулювання показав, що країни ЄС не мають достатніх ресурсів для розгляду заяв про надання притулку великої кількості біженців із війни. Тому 2 березня 2022 року Європейська Комісія запропонувала набути чинності «Директиві про тимчасовий захист», яку згодом ухвалила Рада Європи 4 березня 2022 року, щоб захистити тих, хто рятується від війни в Україні [78].

Ми виходимо із загального розуміння міграції (від лат. *migratio* – переселення) як процесу просторового переміщення людей, пов'язаного зі зміною місця проживання. Там мігранти є як основними агентами, так і об'єктами міграційного процесу. Будь-яка особа, яка перетинає національні кордони або переміщується в межах країни за межі постійного місця проживання, незалежно від правового статусу, добровільного чи вимушеного переміщення, незалежно від причин переміщення та його тривалості вважається мігрантом [1, с. 45].

Існує так зване розрізнення понять «біженець» і «тимчасово евакуйована», чи «переміщена особа». Малиха М. І. відносить групу ВПО до частини саме внутрішньої міграції, що зумовлена більшою мірою стихійними кризовими факторами, до прикладу, військові сутички, катаклізми природнього характеру і т.д [30, с. 7].

Статус біженця обов'язково повинен бути підтверджений. Для цього необхідно подати заяву з описом обставин, які роблять ваше перебування в Україні небезпечним. Це можливо лише в тій країні, в якій ви перетнете кордон. Тимчасовий захист є винятковим заходом для забезпечення

негайного захисту для людей, які не можуть повернутися до своїх країн через великий наплив біженців з країн, що не входять до ЄС. Ви можете подати заяву на тимчасовий захист у країнах ЄС, за винятком Данії, де захист передбачено національним законодавством [2].

Російська Федерація почала повномасштабне вторгнення в Україну 22 лютого 2022 року, що призвело до масштабної міграції її громадян. Війна спричинила найбільший рух біженців у Європі з часів Другої світової війни. За оцінками ООН, наразі свої домівки покинули понад 14 мільйонів українців. За даними Держприкордонслужби України, понад 8,3 мільйона осіб перетнули кордон з країнами ЄС. За офіційними даними, у грудні 2022 року з України виїхало понад 14,5 млн українців. З них 11,7 млн було відправлено до країн-членів Європейського Союзу. У Європі 7,7 млн українців зареєстровані як одержувачі тимчасового захисту. Вторгнення Росії в Україну та еміграція її громадян можуть скоротити населення України до 33,5 млн осіб [55].

У жовтні 2022 року найбільше громадян України виїхали до Польщі через масштабні бойові дії. Лише за останній місяць ця кількість зросла більш ніж на 50 тисяч осіб. Друге місце за кількістю нових біженців посіла Німеччина (станом на вересень – близько 40 тисяч). Крім того, з 30 серпня значна кількість українців прибула до Чехії (приблизно 15 тис.), Великої Британії та Румунії (приблизно 11 тис.). Більше ніж 10 тис. осіб виїхали у Нідерланди протягом двох місяців. Більшість біженців із тимчасовим захищеним статусом зараз перебувають у Польщі, нараховуючи близько 1,5 мільйона, за даними ООН. У Німеччині офіційно зареєстровано понад 709 тис. біженців, у Чехії – близько 439 тис. осіб [96].

Станом на кінець 2022 року Італія залишалася на четвертому місці за кількістю зареєстрованих біженців з України (зростання на 3,6 млн), за нею Іспанія (зростання на 5,7 млн). Болгарія (зростання на 4 300 осіб), Великобританія з 131 700 осіб. Франція – 105 тис. (на 8,5 тис.), у Словаччині проживає до 100 тис. біженців, Австрія – 82,45 тис. осіб, Нідерланди – 79,25

тис. осіб, Литва (приріст на 3,1 тис. осіб) – найбільш актуальний перелік країн того періоду за даними Finbalance [81].

Економічна правда продемонстрували статтю про те, що у Нацбанку дослідили вплив хвилі біженців з України на країни Євросоюзу та дійшли висновку, що українці відновили економіку та пом'якшили наслідки нової економічної кризи, яка поширилася на світ. Хвиля біженців з України не схожа на попередні міграційні кризи, які охопили континентальну Європу. Різниця в тому, що більшість українських біженців – високоосвічені жінки працездатного віку та їхні діти. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), станом на 3 січня 2023 року приблизно 4,9 млн українських біженців перебували під тимчасовим захистом у країнах Європи. Це відповідає приблизно 1% населення країн ЄС [11].

Вторгнення Росії в Україну спричинило одну з найбільших гуманітарних криз у Європі з часів Другої світової війни. У результаті війни мільйони українців були змушені змінити місце проживання, з них близько 5 мільйонів відразу переселилися за західний кордон і отримали там тимчасове житло. Біженці зазвичай є тягарем для приймаючої країни. Іммігранти вимагають значних витрат на своє утримання та адаптацію [81].

Центральний статистичний офіс демонструє, що згідно з попередніми результатами перепису 2022 року, віком від 25 до 44 років є трохи менше половини (49,6%) загальної кількості іммігрантів і менше половини (47,5%) загальної кількості іммігрантів. Найменша частка іммігрантів була у віковій групі 65 років, менше 4% іммігрантів і менше 2% іммігрантів у найстаршій віковій групі [69].

Ескалація конфлікту в Україні призвела до жертв серед цивільного населення та руйнування цивільної інфраструктури, змушуючи людей залишати свої домівки в пошуках безпеки, захисту та допомоги, повідомили в ООН. Близько 5 мільйонів українських біженців подають документи на

отримання статусу тимчасового проживання в сусідніх країнах Західної Європи [55].

За останніми даними Федерального статистичного відомства (Destatis), станом на 12 лютого 2023 року 1 062 029 осіб з України подали прохання про притулок у Німеччині. Приблизно дві третини з них прибули протягом перших трьох місяців після 24 лютого 2022 року. Українці вважаються другою за чисельністю іноземною групою в Німеччині [87].

Укрінформ повідомляє, з 24 лютого з України до країн Європи виїхало понад 17 млн. осіб, в Україну повернулося понад 9,1 млн осіб. ООН зазначає, що більшість українців (8,6 млн) – перетнули польський кордон, а 6,5 млн вже повернулися в Україну. До Молдови виїхало 739 тис. українців, з них 371 тис. повернулися на батьківщину. До Словаччини виїжджає понад 1 млн українців, у тому числі 807,2 тис 1,7 мільйона людей вже повернулися до Румунії (1,4 мільйона повернулися) і 2 мільйони до Угорщини [60].

Через відмінності національної політики українці по-різному адаптуються до ринку праці. Лише 15% біженців працюють у Німеччині та 12% в Італії. У Польщі знайшли роботу 41% українців, у Чехії – 47%. У Німеччині низький відсоток працюючих біженців пов'язаний з державною політикою: українців перед пошуком роботи заохочують пройти мовні курси [11].

Одним із шляхів вирішення міграційної проблеми є квоти, запропоновані Єврокомісією для країн ЄС на прийом мігрантів відповідно до їх населення, економіки та рівня життя. Зокрема, найбільше іммігрантів мають прийняти Німеччина та Франція, також мають брати участь Східна Європа та країни Балтії. Порівняно з Францією, Німеччина проводить більш ліберальну політику щодо імміграції, де соціальна інтеграція є ефективною і, перш за все, етнічний діалог є більш налагодженим і культурним. Акцент робиться на рівності. Також важливо, що Німеччина має більш ефективну систему шкіл і курсів, які навчають іммігрантів мові та культурі країни їхнього проживання. Імміграція залишається складним питанням навіть у

сучасній Італії, де конфлікти між етнічними групами є більш серйозними, ніж між різними культурами. Конфлікт між північною та південною Італією триває вже давно [26, с. 3].

Міграція довела, що ЄС фактично зосереджує всі свої інституції та необхідні ресурси для того, щоб продуктивно та швидко вирішити це питання. Усі стратегічні комунікаційні плани фактично використовуються радше також служити ЄС. Проте проблеми з міграцією існують уже кілька років організація відреагувала на ці питання лише після трагічних подій, про які повідомили у всьому світі. У результаті подій комунікаційну стратегію довелося переглянути, щоб зберегти компетентність і авторитет ЄС. Іншими словами, залучення інституцій ЄС у цьому питанні дуже публічне викладення планів допомагає як у вирішенні кризи, так і в водночас це також допомагає зміцнити репутацію ЄС [91].

Тотальна війна так глибоко вплинула на сучасне життя, що її вплив позначається не лише на внутрішній ситуації в Україні (напади на міста, прямі війни на українській території, активізація мовних питань тощо), а й на зовнішній ситуації у світі, особливо в Європі. Жорсткі економічні санкції проти Росії, приплив великої кількості біженців, активізація військових сил (проведення навчань НАТО, так і надання допомоги Україні), актуалізація питань відносин між країнами та Росією тощо. Звичайно, це позначилося і на сприйнятті України в країнах Європейського Союзу. Ця війна породила феномен єдності та підтримки країн Євросоюзу проти російських військових дій. Тисячі людей протестували проти війни між Російською Федерацією та Україною, викликавши хвилю проєктів солідарності по всій Європі. Війну було відкрито засуджено, і люди по всьому континенту намагаються допомогти будь-чим: від пожертвувань до організації поставок допомоги до безкоштовного транспорту та розміщення для переміщених осіб. Підтримку можна спостерігати як на національному, так і на громадському рівнях. Влада дуже швидко відреагувала, прийнявши закон про статус біженців в

Україні, заклавши повітряний простір між країнами ЄС і Росією, організувавши гуманітарну допомогу та бази [94].

У Нацбанку дослідили вплив хвилі біженців з України на країни Євросоюзу та дійшли висновку, що українці відновили економіку та пом'якшили наслідки нової економічної кризи, яка поширилася на світ. Вони швидко адаптуються до нових ситуацій, шукають роботу та платять податки. Люди, які тікають від війни за кордоном, зазвичай опиняються у складних соціальних ситуаціях. Здебільшого, вони повинні знайти притулок, одяг, їжу та ліки. Більшу частину цих витрат покривають бюджети країн ЄС. Хвиля українських біженців характеризується високою часткою неповнолітніх серед біженців. Організація Об'єднаних Націй та економісти підрахували, що цей показник становить від 28% до 44%. Це створить додатковий тиск на державний бюджет, оскільки потрібні будуть додаткові витрати на навчання та адаптацію українців [11].

Більшість респондентів з усіх держав-членів вважають роль Європейського Союзу особливо важливою у сприянні кращої співпраці між зацікавленими сторонами, обміні передовою практикою між державами-членами, встановленні спільних інтеграційних заходів та наданні фінансової підтримки тощо [63, с. 4].

Перспективними є подальші дослідження впливу імміграції на національну ідентичність країн ЄС. Тому що сьогодні ми спостерігаємо збільшення масштабів міграції, зміну її характеру, формування нових видів, де міграція стає надзвичайно конфліктним явищем. І залишається невирішеним питання про те, як інтегрувати культури вихідців із Сирії та інших країн Близького Сходу в європейську культурну сферу, до прикладу [26].

Рущенко І. П. зазначає, що на основному рівні відбувається реалізація індивідуально набутих соціальних зв'язків, якими мільйони біженців користуються для слідування заздалегідь визначеними маршрутами, забезпечення тимчасового проживання тощо. Згідно з даними опитування,

55% респондентів обрали країну, де мають друзів або родичів як тимчасовий пункт призначення. Важливу роль відіграли сучасні засоби комунікації та потенційна довіра [46, с. 165].

Тому, вирішення міграційної кризи в країнах ЄС має бути комплексним, і на практиці міграційна політика в європейських країнах повинна враховувати всі важливі соціально-політичні, культурні та етнічні цінності. Тому що невирішення цього питання призведе до загострення європейської кризи. Етнічні та соціальні питання, а також інтеграція іммігрантів повинні відбуватися поетапно, при цьому приймаючі країни нададуть іммігрантам і біженцям можливість вивчити їхню мову та культуру, відкрити доступ до ринку праці, отримати доступ до систем освіти та охорони здоров'я, захистити їх від дискримінації.

Отже, в цьому контексті стратегічна комунікація розглядається як процес, який має фундаментальне значення для забезпечення національної безпеки та реалізації національних інтересів, тоді як іммігранти інтегруються в нові суспільства та розвивають свої традиції та бажання поважати традиції, культуру. Соціокультурні зміни, викликані міграцією, етнічними та релігійними конфліктами, трансформаційними процесами, змушують суспільства шукати найбільш прийнятні варіанти національної співпраці.

2.2. Проблеми українських біженців у Європі і роль стратегічних комунікацій у їх вирішенні

Загострення кризи біженців має серйозні гуманітарні наслідки, створюючи соціальний, політичний та економічний тиск по всій Європі. Існує два основних напрямки імміграційної політики. Один із них – це регулювання пересування громадян у межах Європи, а інший – контроль за прибуттям мігрантів із третіх країн. Безперечно, перший напрямок сприяє інтеграційним процесам в рамках ЄС. Це скасування внутрішніх кордонів, зміцнення соціально-економічної взаємодії та розвиток співробітництва. Імміграція в межах ЄС, як правило, зведена до мінімуму. Міграційна криза

кидає серйозний виклик фундаментальним досягненням Європейського Союзу, зокрема у сфері свободи пересування. Крім того, соціальна політика ЄС, зокрема та, що фінансується з бюджетів держав-членів ЄС, може призвести до додаткових економічних витрат у найближчому майбутньому через посилення міграційної кризи. Тому, необхідним залишається своєчасне створення пунктів прийому біженців та надання гуманітарної допомоги.

Основними проблемами вважаються відсутність інтеграції підходів до реалізації цієї політики в державах-членах, хвиля великомасштабної міграції, що насувається, і відсутність індивідуальної волі до інтеграції в європейське суспільство. Основні напрями відповіді ЄС на міграційну кризу включають контроль кількості нелегальних мігрантів, інтеграцію політики надання притулку та легальної міграції, запровадження конструктивних механізмів інтеграції в кожній країні та запровадження міграційних квот, перш за все вартій уваги прикордонний контроль [31, с. 319].

Длугопольська Т. аналізує сучасну систему і наголошує на тому, що програма розвитку ООН визначила надмірну міжнародну міграцію як одну з шести найбільших загроз глобальній безпеці людей. Ці загрози прийматимуть різні форми, включаючи неконтрольоване зростання населення, нерівність економічних можливостей, надмірну міжнародну міграцію, погіршення навколишнього середовища, виробництво та торгівлю наркотиками та міжнародний тероризм. Враховуючи постійне збільшення кількості міжнародних мігрантів у всьому світі та складні виклики, які це створює для економік, існує потреба у розробці міграційної політики на міжнародному рівні, яка б відповідала сучасним реаліям [8, с. 40].

Європейська стратегія безпеки висвітлює основні виклики та загрози безпеці регіонального та глобального характеру та дає вказівки щодо вирішення криз із застосуванням військових і цивільних механізмів і засобів у різних регіонах світу. Програма EUS приділяє особливу увагу таким стратегічним цілям ЄС як протидія загрозам і нейтралізація загроз. Формування поясу дружніх сусідів навколо ЄС та співпраця з міжнародними

організаціями, а також взаємодія з ООН та її Радою Безпеки є головними аспектами у вирішенні даної ситуації [18].

Центр Разумкова опублікував дані дослідження про основні проблеми, з якими стикаються біженці з України. Серед основних проблем, які хвилюють людей під час проживання за кордоном, є, в першу чергу, страх перед тим, що відбувається в Україні (87,5%), хвилювання за рідних і близьких, які залишилися в Україні (80%), туга за батьківщиною (87,5%). 65% біженців головною проблемою називають незнання мови приймаючої країни (частіше це називають українські біженці, які проживають у Німеччині – 80%). Крім того, 35% респондентів назвали проблемою труднощі у спілкуванні з місцевими жителями [44].

Згідно дослідження платформи Cedos, біженцям було дозволено подорожувати відповідно до прикордонної політики, яка діє для громадян України. Особи можуть вибрати конкретну країну призначення. Дехто вирішив залишитися поряд із домом і дочекатися покращення ситуації з безпекою. З 10 травня 2022 року в Україну в'їхало в середньому більше людей, ніж виїхало з країни. За даними, 77% опитаних респондентів планують повернутися в Україну за першої ж можливості. Водночас 13% опитаних респондентів не мають наміру повертатися в Україну [68].

Крім того, 43% біженців назвали матеріальні проблеми та брак фінансів у чужій країні як найактуальніші питання, які їх турбують. Перебуваючи за кордоном, 42% респондентів назвали проблеми з працевлаштуванням, 32% – з орендою квартири, 21,5% – відсутність житла, 15% – некомфортні умови проживання. Найпоширенішою проблемою, яку називають українські біженці, є негативне ставлення місцевих жителів (таку відповідь дали 6,5% респондентів) [44].

Тому всі етапи формування спільних статей і документів щодо міграційної політики ЄС передбачали використання комунікаційних інструментів. З початку міграційної кризи Європейський Союз не зміг чітко проінформувати своїх громадян про проблеми, які виникають. Власне термін

«криза» спеціально не формулювався і не підкреслювався для розуміння, але ситуація була представлена в загальному контексті як проблема гуманітарна. Однак, коли федеральна регіональна безпека опинилася під загрозою, уряд звернувся до інших засобів комунікації та започаткував більш усталену політику зв'язків з громадськістю. Міграція створює фактори ризику для нових циклів конфлікту та породжує додаткові потоки біженців. Країни, які приймають непропорційну кількість біженців без належної підтримки, можуть стати нестабільними та посилити існуючу економічну, політичну напругу та напруженість у сфері безпеки. Спадщиною сьогodнішніх біженців є покоління молодих людей без економічних перспектив, політичного представництва чи навіть участі.

Міжнародні конфлікти в сучасному світі, від регіонального суперництва до глобальних конфліктів щодо міграційних потоків і країн походження мігрантів і біженців, аналіз особливих обставин цих конфліктів, які є вирішальними факторами переміщення, є невід'ємною частиною міжнародних конфліктів. Запобігання проблемам, які можуть мати негативний вплив на вирішення конфлікту, також сприятиме забезпеченню прав іммігрантів, що, у свою чергу, матиме прямий вплив на вирішення конфлікту.

2.3. Інтеграція українців в європейських суспільствах в час вимушеного перебування і стратегічні комунікації

Загалом, регіональна міграційна політика ЄС диференційована залежно від країни мігрантів і включає ряд директив і двосторонніх угод для забезпечення вільного або преференційного пересування, працевлаштування та засобів до існування людей через державні кордони, а також виконання багатосторонніх правил. Регулювання території ЄС і питання біженців наразі є предметом політичних дебатів із занепокоєнням щодо економічного, соціально-демографічного та мовно-культурного навантаження на окремі райони країни з високою концентрацією мігрантів, а також щодо

необхідності забезпечення безпеки мігрантів. Примусовий прийом біженців, створення умов для їх розміщення та гуманітарного догляду посилюють негативне ставлення та підірвні тенденції. Посилення військової та політичної нестабільності в Африці та на Близькому Сході, а також сувора політика ЄС щодо перетину кордонів та інституційні механізми призвели до потоку нелегальних мігрантів, які потрапляють до ЄС небезпечними маршрутами, особливо через Середземне море [12, с. 59].

З початку війни 24 лютого 2022 року багато біженців і шукачів притулку були змушені знову покинути свої домівки в пошуках безпеки, захисту та допомоги. За перші п'ять тижнів понад чотири мільйони українських громадян, біженців та шукачів притулку втекли з країни до сусідніх країн, і ще багато хто переміщено всередині України. Враховуючи поточну ситуацію та масштаби гуманітарних потреб, ООН продовжує надавати допомогу особам, які раніше отримали захист від України, та шукачам притулку, які залишаються на території України [93].

Комунікаційна стратегія Європейської комісії щодо міграції часто оформляється в рамках ширшого та загального опису міграційної кризи як гуманітарного питання. Наприклад, про прибуття мігрантів влітку 2015 року спочатку повідомлялося як про гуманітарну проблему, що призвело до укорінення суспільного сприйняття біженців, які шукають захисту в Європі. Було підкреслено, що підхід Європейської Комісії до стратегічних комунікацій змінився за останні п'ять років. Європейська комісія стратегічно застосувала комунікацію щодо міграційної кризи, перейшовши від досить неорганізованого використання багатьох уявлень до визначення «кризи» як історично незалежного та безпрецедентного явища [63].

Нові правові ініціативи по суті відповідають традиційному напрямку міграційної політики ЄС: запобігання нелегальній міграції, захист біженців та регулювання легальної міграції в інтересах країн ЄС. Новим є відхід від ситуаційних реакцій на користь систематичного стратегічного підходу до управління переходом.

Запропонована Європейською Комісією Угода про міграцію та притулок приділяє особливу увагу вдосконаленню та забезпеченню належного функціонування європейської системи надання притулку. Перший – встановити більш ефективні процедури визначення статусу новоприбулих. Очікується, що всі нелегальні мігранти, затримані на кордонах ЄС, врятовані під час операцій на морі або знайдені на території держави-члена, пройдуть процедури ідентифікації, перевірки безпеки та медичні огляди, які триватимуть до п'яти днів. Біометрична інформація про них вноситься до бази «Eurodac» та оновлюється.

Також буде змінено Директиву про умови прийому біженців, які мають бути однаковими в усіх країнах-членах. Однак люди, які шукають захисту, можуть отримати будь-яку допомогу лише в країнах, де діють процедури визначення статусу. Ця процедура має на меті захистити їх від переміщення з однієї країни в іншу. Держави-члени також повинні будуть розробити плани на випадок великого потоку біженців [29, с. 100].

Отже, вкрай актуальним та необхідним постає завдання створення системи соціально-психологічної підтримки українців, що опинились за кордоном. Після прибуття до ЄС усім громадянам України негайно надається тимчасовий захист країни. Щоб отримати тимчасовий притулок, необхідно подати заяву до відповідних національних органів країни-члена ЄС залежно від вашого місця проживання.

Усі національності, які ховаються від війни в Україні, зможуть перетнути кордони ЄС. Органи влади проінформують про права у вашій ситуації. Надання автоматичного захисту терміном щонайменше один рік, але може бути продовжений залежно від безпекової ситуації в Україні. Це надає право на: дозвіл на проживання, доступ до ринку праці та житла, доступ до медичної допомоги та освіти, засоби до існування [73].

Європейський відділ зовнішніх зв'язків зосереджується на діяльності Східного та Арабського стратегічних комунікаційних центрів, які характеризуються орієнтацією на відповідні цільові групи. З цією метою

планується оптимізувати використання лінгвістів та експертів із соціальних медіа, які володіють відповідними мовами держав, що не входять до ЄС, керувати інформацією як країни, що не є членами ЄС, і забезпечити цілеспрямовану та швидку комунікацію. Крім того, для виявлення гібридних загроз країни-члени ЄС повинні розробити стратегічні механізми координації комунікації для інтерпретації та протидії дезінформації. Для досягнення цієї мети стратегічна комунікація повинна зосереджуватися на використанні традиційних медіа, таких як друковані ЗМІ, зображення та аудіоматеріали, а також Інтернет-медіа та соціальні мережі [48].

Найпоширенішими проблемами, з якими стикаються органи місцевого самоврядування у вивченні питань міграції, є:

- міграційна комунікаційна робота є вузькоспеціалізованою сферою, яка вимагає ряду специфічних знань і навичок, до яких міська влада не завжди має доступ;

- обмежені ресурси та можливості можуть перешкоджати розвитку комунікаційних стратегій, що вимагає тривалих і складних процесів;

- відповідні інструменти та можливості також необхідні для збору необхідних даних та інформації, щоб зрозуміти перехідний статус регіону та забезпечити ефективну комунікацію, яка враховує можливості та прогалини [70].

Сучасна медіа організація «Евакуація міста» склала добірку організацій, які надають матеріальну допомогу евакуйованим під час війни. Серед них – благодійна організація ВНА & Save the Children, міжнародна гуманітарна організація АСТЕД (Франція) та Gate to Ukraine – платформа, на якій американські громадяни надають підтримку багатодітним українським родинам, які постраждали на війні. Чеська гуманітарна організація «Люди в біді» теж слугує уваги. Крім того, міжнародний благодійний фонд Help Us Help UA надає гуманітарну допомогу сім'ям з дітьми, які перебувають на обліку як внутрішньо переміщені особи [10].

Центр європейської політики (ЕРС) і Фрідріх Еберт (FES) співпрацюють над проектом під назвою «Повідомлення ЄС про міграцію: перспективи та стратегії». Метою цього проекту є розробка практичних рекомендацій та інструментів для зміцнення учасників ЄС, відповідальних за донесення позиції Союзу щодо міграції. Таким чином, мета полягає в тому, щоб поступово будувати відносини, засновані на хорошому розумінні та довірі між різними зацікавленими сторонами [70].

Інститут глобальних даних ІОМ 2022 (GDI) був створений для відстеження міграційних потоків. Відповідно до Стратегії міграційних даних МОМ, програма спрямована на покращення доступності та використання даних для якості результатів управління та позитивного впливу на міграцію і суспільство. DTM є одним із основоположних аспектів разом із Глобальним центром аналізу даних міграції (GMDAC) [85]. Дані DTM передаються гуманітарним організаціям для підтримки реагування і більшість глобальних робочих груп мають завдання спільно розробити інструменти для підтримки місцевої співпраці та збору даних.

«Майбутнє для України» – неприбутковий фонд, створений українцями для українців. Їхня книга вийшла друком у Польщі в березні 2022 року з ініціативи групи рішучих українок, які приїхали до Варшави, рятуючись від війни, де вдалося об'єднатися заради спільної мети – допомогти українцям подолати наслідки війни [82]. «Ірландія для України» – це колективна відповідь ірландських медіа-організацій, спрямована на використання щедрості ірландського народу та забезпечення того, щоб вона дійшла до тих, хто її найбільше потребує. Ірландська медіа-коаліція зібралася, щоб говорити одним голосом. «Ірландія для України» – це спільна спроба зібрати гроші та використати їх там, де вони можуть мати найбільший вплив. Головне завдання полягає в тому, щоб громадяни, які хочуть допомогти Україні, могли це зробити, знаючи, що їхні пожертви безпечні, відповідальні та автентичні. Усі пожертви надходять на рахунок, яким керує Фонд ірландської спільноти, де благодійність мала реальний вплив [86].

Центр громадського здоров'я МОЗ України склав перелік волонтерських організацій, ініціатив та проектів допомоги за кордоном. Йдеться про ініціативу «Разом за Україну» української громади, яка проживає за кордоном, та друзів, які хочуть допомогти. Допомога біженцям з України була започаткована як частина масових зусиль для підтримки біженців із зруйнованої війною України. Словацький міграційний інформаційний центр пропонує безкоштовні консультації та послуги громадянам, які подорожують до Словаччини. «RO Help» – це веб-платформа, яка підтримує українців, які хочуть звернутися за допомогою до Румунії в цей важкий час. «Сильні разом» – приватна ініціатива румунських волонтерів. «Helpbus» – це платформа, яка забезпечує безкоштовне перевезення від українського кордону до Німеччини. «Хто допоможе Україні» – онлайн-платформа, яка висвітлює різні форми підтримки громадян України із Словаччини [64].

Останні геополітичні події, такі як вторгнення Росії в Україну та інструменталізація міграції з Білорусі до Польщі, змінюють міграційну політику ЄС. Щоб побудувати стійку систему міграції та надання притулку, ЄС та його держави-члени повинні знайти спосіб збалансувати реакцію, орієнтовану на конкретну ситуацію, на кризу, з довгостроковим стратегічним підходом. Це один із ключових висновків Звіту про оцінку MEDAM за 2022 рік «Захист біженців у ЄС: формування стійкості до геополітичних конфліктів». Недавні геополітичні події повернули міграцію та притулок у центр політики ЄС. Проте країни-члени все ще намагаються знайти спільну, структуровану та ефективну відповідь. Пошук шляхів подолання глибоко вкорінених розбіжностей буде ключовим для ЄС у справі з майбутніми кризами [70].

З початку повномасштабного вторгнення Росії мільйони українців відчули на собі наслідки цієї жорстокої війни та потребують всебічної соціальної, гуманітарної, правової та психологічної підтримки. Важливу роль

у розбудові стратегічних комунікацій відіграє інтеграція вимушених українців у європейське суспільство.

Ефективність і сучасність інструментів стратегічної комунікації вимагають від міжнародних акторів і організацій включати їх у свої стратегії зовнішньої політики та політики безпеки, оскільки комунікаційні технології сприяють захисту міжнародних і національних інтересів у цифровому світі. Міжнародний політичний процес також вирішує включити стратегічну комунікацію до документів національного планування України з метою представлення держави на міжнародній арені та активної участі у збалансованому міжнародному співробітництві.

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПРАВ ЗАХИСТУ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ В ІРЛАНДІЇ

3.1. Стратегічні комунікації ЄС і національне комунікаційне законодавство Ірландії з питань міграції та прийому біженців

Ірландське законодавство враховує права та статус біженців відповідно до міжнародних стандартів і зобов'язань, а також забезпечує правову основу для захисту та допомоги шукачам притулку в країні. Наявність великої кількості міжнародних та регіональних документів, які відрізняються один від одного з багатьох питань (наприклад, визначення поняття біженця), ускладнює надання ефективної правової допомоги біженцям і, звичайно, ставить питання на порядок денний. Питання постає у необхідності прийняття та застосування однакових універсальних міжнародних конвенцій.

Імміграційна політика є результатом національної соціально-економічної політики з власним нормативним охопленням і цілями. Сфери внутрішнього регулювання включають внутрішні переміщення населення, процеси до та після міграції, інтеграцію (адаптацію) мігрантів, реінтеграцію, а також дослідження факторів, що викликають міграцію. Натомість зовнішня сфера регулювання імміграційної політики зосереджена на імміграції та імміграції (добровільній та вимушеній) та імміграційному транзиті [1, с. 58].

Підкреслимо, що національне комунікаційне законодавство Ірландії у вирішенні питань, що стосуються міграції та прийому біженців керується міжнародними документами:

- Загальна декларація прав людини 1948 року [14];
- Конвенція про статус біженців 1951 року [19];
- Декларація ООН про територіальний притулок 1967 року [5];
- Статут міжнародної організації з міграції 1989 року [53];
- Дублінська конвенція 1990 року [9];
- Директива ЄС про тимчасовий захист 2001 року [7] тощо.

Директива про тимчасовий захист забезпечує негайний захист і доступ до прав у межах ЄС, включаючи право на проживання, доступ до ринку праці, проживання, соціальну допомогу, медичну та іншу допомогу. Це також запобігає надмірному тиску на національні системи надання притулку та дає змогу державам-членам контролювати прибуття в упорядкований та ефективний спосіб. Комітет вважає, що причини для тимчасового захисту залишаються, і тому тимчасовий захист слід продовжити як необхідну та відповідну відповідь на поточну ситуацію [78].

З 13 лютого 2023 року термін дії тимчасових дозволів на проживання (Residence Permit) в Ірландії продовжено до 4 березня 2024 року. Це означає, що дозвіл буде автоматично продовжено. Для тих, хто перебуває під тимчасовим захистом, продовження тимчасового захисту та наступні дозволи (картки IRP) є безкоштовними. Надалі всі посвідки на проживання, видані під тимчасовим захистом, будуть дійсні до 4 березня 2024 року, повідомляє Департамент юстиції Ірландії [73].

За даними ЗМІ, 29 вересня 2023 року Рада міністрів Європейського Союзу продовжила тимчасовий захист для осіб, які переховуються від загарбницької війни Росії на території Євросоюзу, з 4 березня 2024 року до 4 березня 2025 року. Згідно з повідомленнями, після нападу Росії на Україну в лютому 2022 року Європейський Союз вперше застосував Директиву про тимчасовий захист, надаючи громадянам України, які рятувалися від війни, легальне проживання в ЄС і доступ до соціальних послуг, таких як охорона здоров'я, права на освіту та зайнятість [60].

Команда експертів «4refugees.info» підготували окремий портал із даними щодо кожної країни. Наразі розповімо про права біженців у Ірландії. Як правило, українці та інші громадяни, які тікають від війни в Україні, можуть в'їжджати до Ірландії в трьох статусах: «туристи», шукачі притулку та біженці. Залежно від цього застосовуються різні вимоги до вступу, права та обов'язки, де можна отримати фінансову підтримку та житло для покриття витрат на проживання. Громадянам України для в'їзду в Ірландію віза не

потрібна. Крім того, підтвердження наявності щеплення від COVID-19 також вважається зайвим. Якщо у вас немає дійсного паспорта, ви можете в'їхати до Ірландії, використовуючи іншу форму ідентифікації (наприклад, ідентифікаційну картку, прострочений паспорт або свідоцтво про народження). Проте, станом на зараз, ці дії стали обмеженими [42].

Агентство у справах дітей та сім'ї «Tusla» піклується про дітей без супроводу (віком до 18 років), які можуть потребувати міжнародного захисту та яких розлучили зі своїми батьками або опікунами. Якщо дитину супроводжує дорослий, який не є членом сім'ї, Tusla направить дитину, яка подорожує з родичем або дорослим, до служби возз'єднання сім'ї, якщо батько чи опікун невідомі. Команда соціальної роботи проводить оцінки, супроводжує дітей, або облаштовують під опіку, якщо виникне питання щодо опіки чи безпеки [89].

За даними ірландського незалежного неурядового центру з прав мігрантів Nasc, 7 лютого 2022 року, Управління міжнародного захисту відкрило схему регуляризації для людей, які перебувають у процесі міжнародного захисту протягом двох років і більше. Ця довгоочікувана новина стала так званим полегшенням для тисяч людей, які перебувають у системі міжнародного захисту [88].

Щодо гуманітарної допомоги Ірландія однією з перших відреагувала на кризу в Україні (надає підтримку Україні як на двосторонній основі, так і через бюджет ЄС). Ця підтримка була спрямована на подолання гуманітарних наслідків подальшого вторгнення Росії в Україну, а також на підтримку уряду та бізнес-сектору в Україні [34].

За даними ірландського національного пункту Європейської міграційної мережі, що є частиною Інституту економічних і соціальних досліджень, 24 серпня 2022 року, центральне статистичне управління опублікувало свої щорічні оцінки населення та міграції, які використовують попередні результати перепису 2022 року для оцінки населення Ірландії. Перепис 2022 року вперше з 1841 року показав, що населення перевищило 5

мільйонів людей, причому в усіх двадцяти шести округах штату спостерігалось зростання населення. Останні, більш глибокі оцінки населення та міграції показують масштаб цього збільшення населення, причому, у 2022 році повідомляється про найбільше зростання населення внаслідок міграції за п'ятнадцять років [76].

Отже, зауважимо, що законодавство Ірландії щодо біженців базується на міжнародних стандартах та зобов'язаннях країни перед міжнародними угодами, такими як Женевська конвенція про статус біженців 1951 року та його Протоколи. Основні аспекти законодавства Ірландії щодо біженців включають:

1) процедури на отримання статусу біженця. Ірландія має систему, за якою особи, що шукають притулок у країні, можуть подати заяву на отримання статусу біженця. Цей процес включає в себе оцінку та перевірку обставин, що змушують людину шукати притулок;

2) права біженців. Законодавство Ірландії надає ряд прав біженцям, включаючи доступ до освіти, медичних послуг, працевлаштування та інші соціальні та правові гарантії;

3) захист від депортації. Ірландія забезпечує захист від депортації для осіб, які були визнані біженцями або отримали інший захистний статус в країні.

Історія показала, що в таких ситуаціях країни Європейського Союзу можуть приймати біженців у великих або обмежених кількостях, залежно від політичної ситуації, гуманітарних потреб і можливостей держав-членів ЄС. Важливо, щоб ЄС використовував інструменти стратегічної комунікації для забезпечення ясності, інформування громадськості та координації зусиль держав-членів щодо прийняття та обробки біженців та надання необхідної допомоги та підтримки. Використання комунікаційних стратегій може допомогти союзникам зрозуміти необхідність спільних дій і допомогти громадянам зрозуміти гуманітарну ситуацію та їхній обов'язок допомагати біженцям.

3.2. Практика та механізми захисту прав українських біженців у Ірландії

Захист прав біженців вважається однією з найважливіших галузей міжнародного права. Правові аспекти захисту можуть відрізнятися залежно від законів кожного штату, імміграційної політики та гуманітарних програм. В час війни, особливого масштабу у Ірландії набула діяльність Червоного Хреста. Так само, як і в інших країнах Червоний Хрест у Ірландії виконує різного роду гуманітарні функції, надаючи консультації, допомогу й забезпечення у механізмах захисту. Крім того, активно розвивається просвітницька діяльність, сприяння гуманітарних зусиль та розвитку громадського сектору у Ірландії.

Вторгнення Росії в Україну спричинило масштабну гуманітарну надзвичайну ситуацію. За оцінками ООН, близько 15,7 мільйонів українців, майже половина населення, залежать від гуманітарної допомоги. Ірландія була однією з перших країн, яка відреагувала на гуманітарну кризу в Україні. Водночас, у перший день вторгнення, уряд оголосив про комплексний пакет допомоги (зріс до 20 мільйонів євро). Країна робить внесок в Україну через суттєве та гнучке фінансування ключових гуманітарних партнерів та механізмів співпраці, таких як ВООЗ, ЮНІСЕФ, МКЧХ, МФЧХ, ВПП та Центральний фонд реагування на надзвичайні ситуації ООН (CERF).

На сьогодні CERF надав Україні та сусіднім країнам 55 мільйонів євро допомоги у кризових ситуаціях, спричинених війною. Цього року Ірландія стала дев'ятим найбільшим донором CERF, надаючи медичну допомогу та постачання Україні, де активувала свої сили швидкого реагування в агентствах ООН у регіоні для реагування на кризу [84].

Європейська комісія заохочує держави-члени розширити коло осіб, які мають право на притулок, і їхні права за межі, встановлені загальним європейським законодавством. Проте кожна держава-член впроваджує спільні правила та стандарти ЄС щодо прийому українських біженців війни відповідно до власних можливостей та інтересів. Зокрема, рішення на

національному рівні свідчать про бажання цільової країни розмістити на своїй території бажаних біженців [33].

Ірландія прийняла сили глобалізації і тепер має значну кіберінфраструктуру та засоби обробки даних. Тут є вразливість, оскільки ці місця є цінними для європейських країн і можуть стати цілями майбутніх конфліктів. Підтримка доходів від DSP – це так звана тижнева соціальна допомога. Щоб отримувати виплати соціального страхування в Ірландії, потрібен персональний номер державної служби (PPS) [42].

Ірландія підтримує українців різними способами – від надання притулку до надання гуманітарної допомоги. Влада Ірландії пропонує заявки на надання притулку людям, які шукають захисту в країні. Це важливий механізм для людей, які тікають від війни чи переслідувань. Існують також програми інтеграції та соціальної допомоги біженцям, зокрема українцям. Це включає мовні курси, професійне навчання та інші ресурси, необхідні для успішної адаптації. Біженці мають право на доступ до системи охорони здоров'я Ірландії, що важливо для забезпечення їх фізичного здоров'я. Ірландія також надає освітні можливості для біженців, включаючи доступ до шкіл і вищої освіти. Людям зі статусом притулку пропонуються пошуки роботи та можливості працевлаштування, а також гуманітарна допомога.

Аналізуючи нормативно-правові акти, які регламентують надання одного з двох вищезазначених статусів, показує, що тимчасовий захист малозабезпечених осіб може бути наданий як екстрений захід. Цей захист гарантується з моменту звернення особи до відповідних органів. Директива передбачає гарантії багатьох прав у країнах ЄС, зокрема права на доступ до житла, медичної допомоги, освіти та працевлаштування. Слід зазначити, що чинність застосування цієї Директиви також залежить від таких умов: рівень бюрократії в державній системі, мислення жителів країни та компетентність чиновників. Якщо кожен із цих аспектів знаходиться на належному рівні, описаний механізм працюватиме правильно та буде ефективним на практиці [6, с. 65].

У середині 2018 року Ірландія надала особам, які шукають міжнародного захисту, право працювати. Відтоді значна кількість заявників прагнули отримати доступ до ринку праці, причому до кінця 2022 року понад 12 000 заявників отримали дозвіл на доступ до ринку праці. Нове дослідження EMN Ireland вивчає доступ заявників до ринку праці та їх інтеграцію в Ірландський ринок праці періодом із середини 2018 року до кінця 2022 року, й наступних інших років [76].

Громадяни України можуть легально працювати в Ірландії після отримання листа з підтвердженням надання їм тимчасового захисту згідно з Директивою ЄС. Вони також мають такі ж законні права на працевлаштування та захист, як і ірландські робітники. Комісія зі стосунків на робочому місці (WRC) є державним органом, відповідальним за дотримання прав працівників [97]. Національне законодавство країни перебування, що імплементує Директиву 2001/55/ЄС, надає дозвіл на проживання шукачам притулку. Після цього періоду особа добровільно повертається на батьківщину. Відповідно, примусове повернення може бути застосоване навіть після закінчення періоду захисту [24, с. 92].

Програма ARP активно використовується в Ірландії, де за нерухомість платять 800 євро на місяць. Він виплачується як визнання внеску тих, хто надає житло особам, які перебувають під тимчасовим доглядом. Виплати за програмою ARP не вважаються коштами для цілей соціального забезпечення та не підлягають перевірці матеріального стану для отримання грошових виплат від інших державних установ [84]. Питанням житла саме займається українська урядова група з питань тимчасового розміщення. Через поточну нестачу житла, можливо, доведеться деякий час залишитися в City West Community Centre [42].

Посольство України в Ірландії на своєму офіційному веб-сайті надає перелік доступної інформації щодо захисту прав українців в Ірландії та поради людям, які були змушені залишити Україну під час війни [39]. Отже,

підсумовуючи вищевикладене, допускається висновок про те, що тимчасовий захист у Ірландії гарантує вимушеним мігрантам:

- соціальну допомогу;
- житло;
- дозвіл на роботу;
- міграційні права тощо.

Таким чином, шукачі притулку отримують ідентифікаційний номер (PPSN), ранній доступ до допомоги по безробіттю та допомоги на дітей, а також доступ до всіх виплат соціальної допомоги (пенсії по інвалідності, допомоги по догляду тощо, а в деяких випадках також доступні житлові допомоги) . Права іммігранта включають: негайне отримання статусу, термін дії 12 місяців, виїзд з Ірландії та ухвалення Рішення Ради ЄС про наступне продовження в 2024-2025 рр [88].

Безумовно, досвід біженців в Ірландії буде різноманітним і залежить від багатьох факторів, включаючи їх індивідуальні обставини, умови приїзду, статус перебування та рівень підтримки, який вони отримують. Розглянемо детальніше деякі з них.

- правовий статус;
- мовний бар'єр;
- інтеграція до суспільства;
- психологічний стан;
- економічна ситуація;
- культурні відмінності тощо.

Мовна проблема може бути значним викликом для біженців. Ті, хто не володіє англійською, можуть відчувати труднощі у спілкуванні, пошуку роботи та освоєнні повсякденної життя. Ефективна інтеграція залежить від можливості біженців брати участь у освітніх, професійних та громадських сферах. Підтримка з боку місцевих організацій та держави може суттєво підвищити рівень інтеграції. Біженці можуть стикатися з травмами, пов'язаними з пережитими подіями та втратами. Доступ до медичної та

психологічної допомоги може суттєво впливати на їх психологічний добробут. Доступ до трудових можливостей та соціальних пільг може значно позначитися на економічному становищі біженців. Адаптація до нової культури та способу життя може бути викликом. Важливо, що історія біженця є унікальною, і загальне почуття благополуччя буде залежати від комбінації перерахованих вище факторів. В Ірландії існують різні програми та організації, які надають підтримку біженцям та іммігрантам, але виклики також можуть зберігатись.

3.3. Настрої, оцінки та перспективи українських біженців в Ірландії

Настрої суспільства у час війни уособлюють своєрідні емоційні стани та форми масової свідомості на фоні політичного напруження. В залежності від рівня загрози, суспільний настрій представляє як депресивні, обмежені, так і позитивні, тобто рішучі зміни у суспільстві. Слід зазначити, що нав'язування стереотипів та установок також здатні змінювати якість думок та почуттів, згідно яких, людина підсвідомо піддається внутрішнім переконанням та маніпуляціям. Існує думка про те, що саме реальність в умовах війни діє на суспільство й за допомогою віртуальної реальності керує масами й формує відповідну поведінку.

Digital insight report провів власне дослідження у Європі на тему: «Наративи про біженців з України» (періодом з 1 – 30 квітня 2023 р). Був проаналізований вміст соціальних мереж, пов'язаний з українськими біженцями з Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови, Чехії, України та Болгарії. Група використовувала TalkWalker, CrowdTangle, Google Trends і методи кабінетних досліджень для збору даних про настрої біженців. Джерела включають: публічний Twitter, Facebook, Instagram, DISQUS, YouTube і дані Google, Telegram і Viber. Опісля ці дані аналізувалися за допомогою інструментів текстової аналітики, що дало змогу групувати відомі наративи навколо біженців [74].

Таким чином, дослідження настроїв та оціночних суджень суспільства особливо актуальні як для стратегічних комунікацій країн, що надають прихисток у час війни, так і для країни, звідки мігрують у пошуках захисту. Формування думки суспільства є своєрідним результатом тих реалій, у яких знаходяться шукачі захисту й умови для нормального функціонування й адаптації, котрі для них надаються.

За даними, ситуація масовості прибуття українських біженців викликала значний резонанс у соціальних мережах у проаналізований період. Хоча, варто наголосити на тому, що теми, які часто викликають негативні настрої та дезінформацію, мають значний рівень позитивної взаємодії, що виражає солідарність і співчуття біженців до України (проаналізовано в Україні, Польщі, Чехії та Румунії). З іншого боку, питання мови ненависті та дискримінації також актуальні серед приймаючих спільнот, які звинуватили українських переселенців у «викраденні робочих місць людей», «вчинення злочинів» і «невдячність» до своїх господарів. Ці розповіді були помічені у всьому регіоні, але особливо в Польщі, Румунії та Чехії [74].

Тобто, очевидно, що реакція місцевих жителів на біженців або людей, які шукають захист у їхній країні, може бути різноманітною. Ось кілька типових реакцій (на основі вищевикладеного), які можуть виявлятися:

- гостинність та підтримка (допомога у адаптації та інтеграції у нове середовище). Це може включати надання житла, допомогу у вивченні мови, пошук роботи та інші форми підтримки;
- тривоги та побоювання (конкуренція за ресурси, зміни культурного оточення тощо);
- прояв різноманітності (шанс збагатити свою культуру та урізноманітнити суспільство);
- волонтерська діяльність (може включати роботу в організаціях, надання уроків мови, адаптаційну допомогу);
- діалог та порозуміння тощо.

Відповіді різняться залежно від багатьох факторів, зокрема культурних особливостей, політичного середовища, рівня освіти та досвіду роботи з біженцями. Ефективні інтеграційні програми, освіта та громадські ініціативи можуть сприяти позитивному сприйняттю новоприбулих і розвитку національної єдності. Колективна свідомість зазвичай емоційна, суперечлива, нестійка, неоднозначна. Тому засоби масової інформації (Інтернет, телебачення, газети тощо) виявляються надзвичайно впливовими у формуванні масової свідомості під час інформаційних війн. Нові медіа-технології розширюють доступ людей до різних засобів інформації [52, с. 220].

У соцмережах активно обговорювалися різні теми як позитивного, так і негативного характеру стосовно українських біженців. Найактуальніші постають заголовки обговорень: «Українські біженці потребують постійної підтримки з боку населення та співробітництво між державними та некомерційними зацікавленими сторонами»; «Біженці можуть бути дуже позитивними для нашої країни. Вони приносять свої навички та знання»; «Біженців і шукачів притулку слід вітати, і наші країни повинні прийняти міграцію якою вона є, а не як завтрашній виклик»; «Українці примусово витісняють українців і це є вчиненням військових злочинів і злочинів проти людства»; «Давайте не забувати, що українці лишили свої домівки, вони-біженці». Негативними залишаються заголовки таких тем для обговорень у соціальних мережах: «Українські біженці продовжують красти наші робочі місця зараз оселяються в Європі і не мають наміру на повернення»; «Українські біженці є фінансовим тягарем для нас, економіка, яку ми не можемо собі дозволити»; «Хоча він має економічні плюси, інтегруючи так багато біженці можуть бути важкими в довгостроковій перспективі»; «Деяких біженців не варто так називати – біженцями не можна вважати таким», «Є українські організовані злочинні угруповання, які вчиняють злочини»; «Українські біженці не вдячні, коли ми допомагаємо, вони тільки використовують і не поважають нас»; «Українські військові використали

власних громадян як живі щити»; «Звідки українські біженці їдуть до нас в дорогих автомобілях?» тощо [74].

Що стосується Ірландії, ситуація може аналізуватися у зворотньому напрямку. Хоча, негативні судження теж прослідковуються. До прикладу, через те, що лише 15 тисяч українських біженців зараз працюють в економіці Ірландії. Згідно з попередніми даними Головного статистичного управління, станом на 28 серпня 14 804 українські біженці активно працювали. Це із 92 346 українських біженців, які прибули до Ірландії після російського вторгнення в Україну в лютому минулого року. Це означає, що рівень зайнятості становить близько 26% серед 56 642 українських біженців працездатного віку від 20 до 64 років [66].

Проте, незважаючи на низький відсоток працюючих українців, ірландці, в силу своїх європейських переконань, менталітету та гостинності загалом не виявляють неприязні, а навпаки з перших днів війни намагалися сприяти швидкій адаптації українців до нових умов у Ірландії. Місцеві жителі із заохоченням намагаються допомогти українським сім'ям у житлових питаннях. Підтвердженням цього є допис однієї із українських журналісток у Ірландії: «Попри це, до допомоги українцям активно підключились звичайні ірландські родини, які намагаються брати людей до своїх помешкань. В одній із таких родин пощастило опинитися і мені. Родина Фіцджеральдів якраз була серед тих, хто шукав можливості допомогти.» – наголошує у статті українка [59].

В умовах постійних загроз з боку Російської Федерації військова та інформаційна пропаганда почала активно використовуватись як засіб руйнування суспільства. Війна Росії проти України показала, що дезінформація може стати «зброєю масового знищення», яка атакує людський дух і позбавляє мільйони людей здатності мислити об'єктивно та критично. Щодня ми отримуємо величезну кількість інформації з Інтернету, яка призводить до колапсу українського суспільства.

На сторінках соціальних мереж активно прослідковуються негативні обговорення про поточну ситуацію біженців у Ірландії серед українців. Натомість, ірландське суспільство обмежується у подібних конфліктних загостреннях у соціальних мережах [90]. У одному із інтерв'ю ірландська сім'я наголошує на важливості порозуміння з українцями, виявлення поваги та взаємодопомоги: «Зараз ми намагаємося бути більше східними європейцями, важливо знати і занурюватися в українську культуру, спілкуватися з людьми» [59]. Наведені приклади активно неприязних діалогів з-поміж українців у соціальних мережах представлені нижче.

Найактуальнішою проблемою для обговорення лишається розподіл місць для проживання у Ірландії, так як з постійним напливом мігрантів ситуація стала критичною. Поточний план уряду полягав у використанні наметових місць для перебування біженців. Лео Варадкар визнав, що використання наметів для розміщення українських біженців та прохачів міжнародного захисту може тривати й у зимові місяці, якщо кількість тих, хто прибуває до Ірландії, продовжить зростати. «Ніхто не хоче використовувати намети взимку, але правда в тому, що до нас у країну приїжджає величезна кількість людей з України та інших куточків світу, і ми маємо обов'язки, можливість надати їм дах. і намети – не те рішення, яке нам потрібне, але в деяких випадках їх використали і, можливо, доведеться використати знову» (10.09.2023) [90].

Українські ЗМІ почали публікувати інформацію про те, що українці повертаються на батьківщину, що, на нашу думку, є причиною ескалації в Інтернеті. Це відбувається на тлі міграційної кризи в країні для мігрантів, які шукають тимчасового захисту. У найближчі місяці новоприбулим українцям уряд Ірландії більше не пропонуватиме безкоштовне житло», – йдеться у повідомленні [10].

Подана ситуація проілюструвала значне невдоволення у соціальних мережах. За інформацією, на фоні цього, у групі Фейсбук «Ірландія для українців», громадяни України викликали невдоволення з приводу ситуації,

що виникла. Питання звучало наступним чином: «Які місця для розселення на сьогодні надає Ірландія українцям». Відповідь була очевидною: «Житла немає. Будьте готові шукати іншу країну» ; Або ж: «Це гра в рулетку. Комусь знаходять цілі будинки, а когось лишать у спортзалі чи місцях для персоналу» (08.06.2023) [80].

Українські ЗМІ почали публікувати інформацію про те, що українці повертаються на батьківщину, що, на нашу думку, є причиною ескалації в Інтернеті. «Українців просять не їздити до Ірландії. Посольство України в Ірландії попросило їх не приїжджати в країну протягом наступних шести-восьми тижнів. Це відбувається на тлі міграційної кризи в країні для мігрантів, які шукають тимчасового захисту. У найближчі місяці новоприбулим українцям уряд Ірландії більше не пропонуватиме безкоштовне житло», – йдеться у повідомленні (27.09.2023) [95].

20 березня 2023 року у Мережі з'явилися посилання на інформацію про те, що з квітня українців примусять виселитися з Ірландії. Насправді прем'єр-міністр Ірландії Лео Варадкар у своїй промові попередив про ризик того, що ситуація ще більше ускладниться, що призведе до масштабних протестів [96].

23 листопада 2023 року в столиці Ірландії Дубліні почалися протести та масштабні заворушення. Це сталося після нападу на дитсадок чоловіка з Алжиру. Ситуація вважається так званою точкою відліку перед початком змін. Незадоволене суспільство довго приховувало свої істинні судження щодо масової імміграції у країні. Причин теракту не афішують, проте опісля кілька сотень людей вийшли на масові демонстрації [90]. За словами ірландців у мережі Твіттер:

- «Протести через алжирського іммігранта, котрий поранив п'ятьох»,
- «Сім'ї протестували проти необмеженої імміграційної політики»,
- «Чому поліція оголосила, що термін «ірландське життя має значення» тепер – мова ненависті,
- «Ми протидіємо злочинній зраді ірландського політичного естеблішменту» тощо.

Очевидно, що ситуація не могла не оминати українців. Задовго до інциденту, високопоставлені політики та поліція почали говорити про загрозу, яку представляють ультраправі активісти, які прагнуть отримати вигоду з нестачі житла, кризи вартості життя та страхів щодо зростання кількості шукачів притулку. «Ірландія переповнена» або «Ірландія для ірландців» – це гасла, які часто можна почути (24.11.2023) [92].

З наведеної вище інформації видно, що серед українців, які шукають притулку в Ірландії, починають активно розвиватися суперечки та конфлікти. Хтось об'єднується за кордоном і намагається допомогти та порадити один одному в тій чи іншій ситуації, а хтось висвітлює своє розчарування та діє агресивно, дестабілізуючи ситуацію. На фоні загострення мітингуючих у соціальній мережі активно почалося обговорення ситуації з боку ірландського суспільства щодо українців. Можна чітко виокремити гучні заголовки та тези:

- «Ми тут протестуємо, тому що вони наповнили Ірландію чоловіками з України призовного віку»,
- «Ми проти політики уряду. Вони фінансують та надають житло чоловікам, які відповідають вимогам військової служби»,
- «Ось, що отримує Ірландія від України – опік»,
- «Україна це як нова Північна Ірландія»,
- «Ірландія для ірландців, тому що життя має значення».

З проаналізованих дописів у Мережах допускається висновок, що лиш 5% з усіх активних обговорень стали на захист українського народу: «Є правила і закони. Яких іммігрантів Ви не хочете? Можливо Ваша проблема лише з мусульманами. Вгамуйтеся!», «Ми можемо боротися за Україну, вимагати більше для палестинців, стати на коліно, перед особами, що націлюють зброю. Але ми не можемо виступати проти людей, що намагаються вбити наших дітей? Ганьба» (25.11.2023) [92].

Зокрема, ми можемо спостерігати пости, в яких російські пропагандисти продовжують використовувати типовий пропагандистський

прийом підміни понять для зниження суспільної моралі. Перефразовуючи публікації західних ЗМІ, вириваючи їх із контексту та змінюючи акценти, ЗМІ підсвідомо впливають на думки та стан людей у цій інформаційній зоні. Це було зроблено, щоб розпалити європейську ворожнечу щодо вимушених українських іммігрантів. У південному Керрі місцеві готелі пропонували 3741 ліжко для розміщення вимушених мігрантів з України. В результаті можливості для туристичної галузі скоротилися на 40%. Про це йшлося у виданні «EADaily».

Проте, проросійські ЗМІ під заголовком «Допомога українським біженцям негативно позначиться на ірландському туризмі». Найбільша маніпуляція полягає навіть не в тому, що пропагандисти перекручують факти, а в тому, що підмінюють поняття. Оскільки проблема туристичної індустрії Ірландії полягає не в тому, що є біженці, а в тому, чому вони оселилися в Ірландії та інших країнах. Причина – напад РФ на Україну. І поки уряди намагаються вирішити гуманітарну кризу, проросійські ЗМІ та російська пропаганда перекладають провину на постраждалих, а саме на біженців (12.09.2023)[37].

Погоджуємося з дослідницею Дворитян П. стосовно того, що гібридна війна призводить до нової практики перевантаженості та спотворення інформації. Українські журналісти повинні передбачати перспективу використання їхніх матеріалів російськими ЗМІ. Адже, мета російських пропагандистів – поширювати дезінформацію, провокувати стійку недовіру та ненависть до влади, викликати у людей пацифістські настрої під час війни [4, с. 167].

Наступне обговорення, що виникло у соціальній мережі полягає у тому, що: «Шукачам захисту з країн, які не є членами Європейської Зони, може знадобитися віза»[80]. Заяви на отримання візи приймаються через мережу посольств у сусідніх з Україною країнах. Подорожуючі повинні підтвердити свою особу в імміграційних службах та авіакомпаніях. Перевізникам дозволено приймати національні документи, що посвідчують особу, які

зазвичай не прийнятні для міжнародних подорожей. Замість паспорту можуть прийматися такі документи: національні посвідчення особи, свідоцтва про народження, внутрішні паспорти та паспорти, строк дії яких закінчився [89].

На запитання однієї із українок у соціальних мережах: «Я планую переїхати з Великої Британії у Ірландію. Які документи потрібні для отримання тимчасового захисту?», користувачі Мережі відповіли: «Ви не можете отримати статус біженця у Ірландії, оскільки Ви їдете з безпечної країни», «Ви не біженець. Не займайте місце українця, котрий потребує допомоги», «Винаймайте житло за свій кошт, тому що Ви вже мали прихисток іншої країни», «Люди, Ви втікаєте від війни чи шукаєте місця під сонцем? Цінуйте, що є і не змінюйте на амбіції простор Інтернету» (20.10.2023) [80].

Очевидно, що проблема загострюється і найближчим часом може перерости у серйозні конфлікти один до одного. І справді, отримати тимчасовий захист буде вкрай складно, оскільки громадянка України планує переїхати з Великої Британії до Ірландії. Проте, як зазначають інформаційні джерела, за інформацією, директива Європейської комісії надає українцям право переїхати з однієї держави ЄС до іншої. Однак у цьому випадку ваш дозвіл на проживання та ваші права в першій країні втрачають силу. Нова країна повинна надати вам тимчасовий захист і новий вид на проживання [96].

Таким чином, зауважимо, що за даними дослідження, переважно молодь у віці до 35 років активно бере участь у обговореннях в соціальних мережах. Пенсіонери та особи старшого віку утримуються від діалогів, що стосуються життя у Ірландії під тимчасовим захистом. Підлітки та школярі у Ірландії складно сприймають українських дітей та з труднощами дають можливість відразу соціалізуватися у ірландському суспільстві. Підтвердженням може стати стаття у Мережі про те, як у ірландському місті Маллінгар українець-підліток потрапив до лікарні після побиття іншими

дітьми, як повідомляє видання Westmeath Independent. Зазначається, що деякі з нападників були ірландцями. Родина жертви нападу підлітка, яка приїхала до Ірландії у квітні, вважає, що їхній син став мішенню, оскільки він українець. Хлопець і 15-річна українка, яка була з ним, розповіли, що під час бою нападники кричали «Українці, додому» і «Путін – цар». У інциденті стверджується, що в місті сталися нові напади на українську молодь [20].

Зрозуміло, що цей інцидент стався на тлі проросійських цінностей зловмисника. Це окремі випадки агресивних дій проти українців. З іншого боку, на українських форумах є інформація, що українські діти непопулярні, тому що вони знуцаються над іншими через колір шкіри, тобто їхня поведінка ганебніша, ніж ірландська. Це судження заслуговує на увагу також тому, що ірландці, будучи європейцями, більш гуманні та свідомі у своїх стосунках з іншими (09.08.2023) [75].

Велика кількість досліджень та інтерв'ю були проведені за час повномасштабного вторгнення в Україну. На запитання: «Як живеться українським біженцям?», опитані відповідають: «Мабуть, жодні виплати, комфорт і якість життя тут не замінять того відчуття дому, яке накриває тебе, коли ти перетинаєш кордон, бачиш борд «Вітаємо в Україні!» і нарешті обіймаєш рідних», «Все дуже добре, але залишатись тут ніхто не планує» [98].

Рейтинг причин, які впливають на рішення не повертатися в Україну:

- перспективи життя за кордоном (55%),
- безпека (50%),
- наявність роботи (48%),
- турбота про дітей (діти отримують регулярну освіту),
- нове життя (33%),
- розрада (28%),
- відсутність боротьби з корупцією, відсутність мотивації проросійських сил в Україні (27%),
- родинні зв'язки за кордоном (5%) тощо.

Проте на повернення українців в основному впливають два фактори: військові дії та економічна ситуація. «Люди звикають жити за кордоном, бо треба працювати і за щось жити». У Центрі економічної стратегії зазначають, що повернення біженців залежить від того, наскільки швидко будуть відбудовані їхні території та чи буде їм підтримано переселення в інші частини України. Такі фактори, як безпека громади та можливості працевлаштування, залишаються важливими. Студенти та біженці, які зараз активно шукають роботу, «наряд чи повернуться» [43].

Згідно з польським дослідженням, відповіді дозволили визначити основні проблеми, з якими щодня стикаються українські біженці, зокрема:

- обмежений доступ до послуг з догляду за дітьми та освіти, що є основною перешкодою для працевлаштування;
- обмеження до медичної допомоги, особливо психологічної;
- нестабільна житлова ситуація та відсутність достатніх фінансових ресурсів для забезпечення більшої незалежності;
- потреба в догляді за іншими членами сім'ї (дітьми, інвалідами, літніми родичами);
- мовні бар'єри та вартість послуг як перешкоди для доступу до послуг [72].

Перспективи біженців у країнах, де вони шукають захист, можуть значно змінюватись в залежності від різних факторів. Розглянемо кілька ключових аспектів, які можуть впливати на їхнє майбутнє. Отримання статусу притулку надає біженцям право на проживання та захист від депортації. Це значно впливає на їх статус та перспективи в країні. Ефективна інтеграція у місцеве суспільство відіграє важливу роль у майбутньому біженців. Навчання мови, освітні можливості та доступ до трудових ринків сприяють успішній адаптації. Ефективна система захисту прав біженців та підтримка з боку держави та неурядових організацій сприяє створенню стабільного та безпечного середовища для них. Політична ситуація в країні притулку також може впливати на перспективи біженців.

Стабільність та відкритість до мігрантів можуть створювати більш сприятливі умови.

Можливість соціальної інтеграції, включаючи участь у культурних, соціальних та суспільних сферах, сприяє створенню стійких зв'язків у суспільстві. Окрім того, можливість працевлаштування є ключовим фактором. За наявності доступу до ринку праці біженці можуть інтегруватись у суспільство, а також забезпечувати свої матеріальні потреби. Варто зазначити, що доступ до освітніх ресурсів дозволяє біженцям розширювати свої навички та підвищувати кваліфікацію. Це може суттєво впливати на їхню здатність до інтеграції та знаходження роботи. Зрештою, наявність доступу до системи охорони здоров'я є важливою для забезпечення фізичного добробуту біженців. Це також пов'язано із забезпеченням до медичних послуг та можливості включення до суспільства. Загалом, для успішної адаптації та покращення перспектив біженців необхідне спільне зусилля держави, суспільства та організацій, які працюють у сфері підтримки

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Стратегічна комунікація ЄС – це спланована та цілеспрямована система комунікаційної стратегії, спрямована на розуміння та просування ключових цілей, політики та дій ЄС серед громадян держав-членів та на міжнародній арені. Це комплексний комунікаційний підхід, який включає різні інструменти, такі як ЗМІ, соціальні медіа, публічні виступи, інформаційні кампанії та сприяння діалогу з громадськістю, зацікавленими сторонами, іншими країнами та міжнародними організаціями тощо. Метою стратегічних комунікацій ЄС є забезпечення прозорості, сприяння розуміння політики рішень ЄС, а також поінформованості про європейські цінності, ідеали та цілі в межах Європи та в усьому світі.

2. У разі виникнення кризової ситуації чи збільшення потоків біженців комунікаційні стратегії мають передбачати ефективне управління кризою, зокрема надання актуальної інформації та координацію спільних дій. Повідомлення з детальним описом планів щодо біженців, статусу притулку, доступу до медичної допомоги, можливостей для отримання освіти та інших питань, пов'язаних з інтеграцією, мають вирішальне значення для цього процесу. Стратегічна комунікація надзвичайно важлива для сприяння відкритого діалогу в суспільстві, публічної та політичної дипломатії, зменшення міфів і стереотипів і навіть створення сприятливого середовища для прийому вимушених мігрантів під час воєн та інших кризових ситуацій.

3. Під час війни в Україні біженці зіткнулися з різними проблемами, шукаючи притулку в Європі. Деякі з основних питань наводимо нижче.

– юридичні перешкоди. Процес надання притулку може бути складним і тривалим. Вимушеним переміщеним особам часто доводиться

підтверджувати свою особу та демонструвати підстави для отримання притулку, що може зайняти час і ресурси;

- невизначеність стану. Біженці стикаються з довготривалою невизначеністю щодо свого статусу, що може спричинити стресові ситуацію, депресивні стани і як наслідок ускладнити процес адаптації в новій країні;

- питання інфраструктури. Деякі країни мають обмежені ресурси та інфраструктуру, що може перешкоджати мігрантам у забезпеченні житлом, медичним обслуговуванням та іншими основними послугами;

- мовні бар'єри. Незнання мови країни прибуття може стати перешкодою для спілкування, працевлаштування та освіти, ускладнюючи інтеграцію та процеси соціалізації у новому суспільстві;

- економічні питання. Особи під тимчасовим захистом іншої держави стикаються з багатьма економічними проблемами, що стосується пошуків роботи, оподаткування, платіжних систем, стабільності та розвитку і найголовніше почуття економічної захищеності;

- травми та психологічні проблеми. Шукачі притулку опиняються під впливом багатьох обставин у новій країні, що несуть в собі травми і тривоги за подальшим перебуванням у країні. Події в Україні, відсутність міграційного досвіду, стрес і відсутність психологічної підтримки, можуть обмежувати людину у її нормальному функціонуванні та розвитку;

- ксенофобія і дискримінація. Невеликий відсоток людей все ж стикаються з ксенофобією та дискримінацією з боку деяких груп у новому іноземному суспільстві, що може ускладнювати їх соціальну інтеграцію та подальше перебування.

Європейські країни та організації докладають зусиль для вирішення цих проблем та забезпечення адекватної підтримки біженцям. Однак, брак координації, відмінності у підходах між країнами та недостатні ресурси можуть ставати перешкодами у вирішенні цих складних питань.

4. Стратегічна комунікація ЄС є важливим інструментом під час війни з кількох причин. Військові конфлікти часто передбачають інформаційну

війну, і хороша комунікація здатна зменшити вплив ворожої дезінформації та пропаганди. ЄС може використовувати стратегічну комунікацію для поширення надійної інформації та контролю негативного впливу фейкових новин. Комунікація дозволяє ЄС підтримувати обізнаність громадськості, що важливо під час війни, що допомагає зберегти суспільну довіру та підтримку на рівні держави та громадськості. Ефективна комунікація є ключем до правильного розуміння цілей, стратегій і дій ЄС у воєнний час. Це сприяє тому, що уряди країн-членів можуть працювати разом і координувати дії для досягнення спільного успіху. ЄС зазвичай використовує різні комунікаційні зусилля для сприяння розумінню своєї позиції та отримання міжнародної підтримки у військових конфліктах. Тому вони відіграють важливу роль у підтримці єдності, розуміння та ефективності дій ЄС у воєнний час.

5. Комунікаційна стратегія для біженців в Ірландії, орієнтована на різні аспекти проблеми. Одними з ключових елементів такої стратегії вважаються інформаційні кампанії та освіта населення. Ірландія може використовувати різні канали зв'язку, включаючи соціальні медіа, кампанії в ЗМІ, публічні заходи та освітні програми, для поширення інформації про ситуацію з біженцями. Це може бути надання об'єктивної інформації про причини міграції, умови життя біженців та інші важливі аспекти. Крім того, комунікаційні стратегії використовуються для залучення громадськості до надання гуманітарної допомоги біженцям шляхом інформування про їхні потреби та варіанти допомоги. Ініціативи, спрямовані на формування позитивного та відкритого ставлення до біженців у місцевих громадах, активно поширюються через спільні заходи, програми обміну та спільні проекти. Ці стратегії допомагають підвищити обізнаність громадськості про ситуацію з біженцями, підтримують гуманітарні зусилля та сприяють інтеграції біженців у нові громади.

6. Перспективи біженців від війни у Європі можуть варіюватися в залежності від обраної ними країни. Проте, варто зазначити внутрішня політика щодо прийому та інтеграції шукачів притулку може включати

захист зі стандартами міжнародного права, житло, медичні послуги, культурну інтеграцію, психологічну підтримку, можливість здобути освіту, працевлаштуватися чи змінити кваліфікацію. Настрої в суспільствах під час війни можуть бути дуже різноманітними і залежати від багатьох чинників, таких як характер конфлікту, його тривалість, вплив національних ідеологій, економічних умов тощо. Типові настрої суспільства представлені нижче.

- патріотизм та єдність (війна сприяє об'єднанню суспільства навколо спільної мети. Національний патріотизм і почуття єдності може бути посилено у відповідь на зовнішнього ворога);

- страх і невизначеність (пов'язано із загрозою втрат, як людських, так і матеріальних);

- протест і незгода (протести та рухи, що виражають незгоду з політикою ведення війни, засудження порушень прав людини тощо);

- мобілізація ресурсів (в умовах війни суспільство часто стикається з необхідністю мобілізації ресурсів – економічних, технологічних, людських);

- травматичні ефекти (війна залишає травматичні наслідки як на колективному, так і на індивідуальному рівні. Поява посттравматичного стрессового синдрому та інших психологічних проблем – не рідкість);

- гуманітарна допомога та солідарність (гуманітарна активність та почуття солідарності. Суспільство здатне мобілізуватися для надання допомоги потерпілим та біженцям);

- зміна соціальних ролей (зміни у соціальних ролях, особливо щодо жінок, які можуть активніше включатися у трудові та громадські процеси).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бичай Р. Р. *Державна міграційна політика в контексті забезпечення національної безпеки України*: дис... канд. пол. наук: Івано-Франківськ. 2023. 274 с.
2. *Громадянська мережа ОПОРА*. <https://www.oporaua.org/> (Дата звернення: 11.11.2023)
3. Гута С. С. Поняття «кризова ситуація, зумовлена воєнно-політичними чинниками», «воєнно-політична криза» в теорії державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 7. С.116-120. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_7_24
4. Дворитян П. Інформаційна гігієна на українському телебаченні. *Теле- та радіожурналістика*. 2017. Вип. 16. С.166-170. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2017_16_24
5. *Декларація ООН про територіальний притулок*: Декларація від 14 грудня 1967 року. №995_316 https://ips.ligazakon.net/document/view/mu67008?ed=1967_12_14&an=16 (Дата звернення: 03.12.2023)
6. Димов К. Б. Правове забезпечення статусу внутрішньо-переміщених осіб та біженців в умовах російсько-української війни. *Українське суспільство в умовах воєнного стану: сучасні виклики та напрямки розвитку : матеріали Всеукр. наук. конф. молодих вчених*. Одеса: Фенікс. 2022. С. 63-66.
7. *Директива Ради про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту*. Директива: від 20 липня 2001 р. № 2001/55/ЄС. <https://ips.ligazakon.net/document/MU01293?an=2> (Дата звернення: 16.11.2023)
8. Длугопольська Т. І. Міжнародна міграційна політика: від теорій до імплементацій. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини*.

Економіка. Країнознавство. Туризм. 2020. С.31-49.
<https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/16819/15497>

9. *Дублінська конвенція*. Конвенція: від 1 вересня 1990 р.
https://www.unhcr.org/ru/wpcontent/uploads/sites/73/2019/12/%D0%94%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F_1990.pdf (Дата звернення: 06.11.2023)

10. *Евакуація City*. <https://evacuation.city/> (Дата звернення: 28.08.2023)

11. *Економічна правда*. <https://www.epravda.com.ua/> (Дата звернення: 04.09.2023)

12. Євдокимов В. В., Шиманська К. В. Стан та нормативно-правове регулювання міграції біженців та шукачів притулку у ЄС як інституційний базис управління міжнародними міграціями. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. Вип. 3. С. 55-60. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2017_3_10

13. *Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів*: Конвенція від 13 березня 2007р. № 994_307/ Верховна Рада України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_307#Text

14. *Загальна декларація прав людини*. Декларація: від 10 грудня 1948 р. № 995_015/ Верховна Рада України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (Дата звернення: 23.10.2023)

15. *Ірландія для українців*. <https://ie4ua.com/> (Дата звернення: 04.12.2023)

16. Іщук Н. Поняття комунікації: множинність конотацій. *Схід*. 2017. № 1. С. 97-101. https://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2017_1_18

17. Ковальська В. В. Організація спеціальних місій ЄС: інституційний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. Одеса. 2015. С. 142-146. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P2

1DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvkhd
u_jur_2015_5(4)__35.pdf

18. Комарова Т. В. Європейська безпека: загрози і відповіді. *Євроатлантична інтеграція України: свідомий вибір моделі безпеки: зб. наук. ст.* Харків. 2017. С. 65-69.
https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14050/1/Комарова_65-69.pdf

19. *Конвенція про статус біженців*: Конвенція від 10 січня 2002 р. № 995_011/ Верховна Рада України.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (Дата звернення: 08.09.2023)

20. *Кореспондент.net*. <https://ua.korrespondent.net/> (Дата звернення: 08.11.2023)

21. Кост І. Стратегічні комунікації України у процесі Європейської та Євроатлантичної інтеграції. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. Київ. 2020. С. 36-38.
<http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/download/3965/3618>

22. Купрій Т. Г. Інформаційні виклики в контексті становлення сучасного громадянського суспільства України. *Економіка та держава*. 2012. № 8. С. 44-47. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2012_8_15

23. Кушнір О. В. Поняття й сутність стратегічних комунікації в сучасному українському державотворенні. *Право і суспільство*. 2015. №6. С. 27-31. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_6_7

24. Левандовські К. М. Тимчасовий захист та статус біженця в контексті української кризи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2022. № 55. С. 88-93. <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc55/18.pdf>

25. Левчук В. Д. Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 23 квітня 2021 року). ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2021. 382

<http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/16145/3/Papper%20Collection%2023.04.21.pdf>

26. Луцишин Г. Міграційна криза в ЄС: проблема безпеки зовнішніх кордонів та загострення міжетнічних. *Humanitarian vision*. 2015. С. 41-46.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2015_1_2_9

27. Макаренко Є. А. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2017. С. 1-29.
http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3117/2798

28. Максименко І. В. Європейський Союз та врегулювання конфліктів: досвід та уроки для України. *Міжнародні відносини. Серія політичні науки*. 2016. Вип. 11. С. 1-20.
http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2905/2604

29. Малиновська О. А. Сучасний розвиток міграційної політики ЄС та міграційні перспективи України. *Демографія та соціальна економіка. Європейські цінності*. 2021. № 2 (44). С. 92-109.
<https://dse.org.ua/arhcive/44/6.pdf>

30. Малиха М. І. До проблеми сутності поняття «внутрішньо переміщені особи»: державна політика та регіональна практика. *Грані*. 2015. № 8. С. 6-11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_8_3

31. Мосейкін О. С. Актуальні проблеми міграційної політики ЄС. *Гельветика*. Одеса: 2021. С. 317-320.
<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/19025/%D0%9C%D0%9E%D0%A1%D0%95%D0%99%D0%9A%D0%86%D0%9D%20%D0%9E%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A1%D0%90%D0%9D%D0%94%D0%A0%20%D0%A1%D0%95%D0%A0%D0%93%D0%86%D0%99%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

32. Наливайко Л. Р., Орешкова А. Ф. Внутрішньо переміщені особи: визначення поняття. *Право і суспільство*. 2018. С. 34-39.
<https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3d911f20-9ab5-4375-82f7-70cb0314cbe3/content>

33. *Національний інститут стратегічних досліджень*.
<https://niss.gov.ua/> (Дата звернення: 12.11.2023)
34. *Національний парламент Ірландії*. <https://www.oireachtas.ie/> (Дата звернення: 29.08.2023)
35. Остапенко М. Політична комунікація: теоретичні аспекти дослідження. *Політичний менеджмент*. 2012. №3. С.135-144.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2012_3_17
36. Пилипчук К. Проблеми біженців у світі. *Вісник Західноукраїнський національний університет*. Тернопіль. 2017. С. 108-110.
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/23072/1/108-110.pdf>
37. *По той бік новин*. <https://behindthenews.ua/> (Дата звернення: 17.11.2023)
38. Поліщук О. С., Хойнацька Л. М. Загрози національній безпеці України в умовах глобалізаційних процесів. *Проблеми міжнародних відносин: зб.наук.праць*. 2020. С.190-191.
39. *Посольство України у Ірландії*. <https://ireland.mfa.gov.ua/> (Дата звернення: 11.11.2023)
40. *Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту*: Закон України від 03 серпня 2023 р. № 3671-VI / Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
41. *Про імміграцію*: Закон України від 20 жовтня 2023 р. № 2491-III. / Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text> (Дата звернення: 16.11.2023)
42. *Про інформацію громадян*.
<https://www.citizensinformation.ie/en/> (Дата звернення: 11.08.2023)
43. *Радіосвобода*. <https://www.radiosvoboda.org/> (Дата звернення: 12.11.2023)
44. *Разумков Центр*. URL: <https://razumkov.org.ua/> (Дата звернення: 25.09.2023)

45. Родінова Н. Міграційні наслідки російсько-української війни. *В подоланні соціальних та культурних викликів: Європа разом з Україною: Конф.* 2022. С.207-210. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37650/Rodinova_18_19.05.22.pdf?sequence=1
46. Рущенко І. П. Великий вихід українського народу (феномен переміщених осіб 2022 року). *Соціологія. Український соціум.* №2. Харків. 2022. С.155-168. https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/155_168_No-281_2022_ukr.pdf
47. Свящук А. Л. *Проблеми прав біженців та виклики сучасності.* Харків: Лисенко І. Б. 2018. 322 с. https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/phd_2_copy.pdf
48. Сивак Т. Міжнародний досвід формування стратегічних комунікацій. *Актуальні проблеми державного управління.* 2019. Вип. 2. С. 81-86. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2019_2_17
49. Сидоренко І. С. Стратегічні комунікації ЄС. *Міжнародні відносини. Серія Політичні науки.* 2017. С.1-15. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3337/3015
50. *Слово і діло / Аналітичний портал.* <https://www.slovoidilo.ua/> (Дата звернення: 02.10.2023)
51. Соловійов С. Г. Основні характеристики стратегічних комунікацій. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління.* 2016. Вип. 1. С.165-170. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2016_1_26
52. Стадник А. Г. Масова свідомість як об'єкт інформаційної війни. *Вісник Львівського університету.* Серія соціологічна. 2016. Випуск 10. С. 219-231.
53. *Статут Міжнародної організації з міграції:* від 11 липня 2002 р. №989_001 / Верховна Рада України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989_001#Text (Дата звернення: 15.11.2023)

54. *Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам*: кол. монографія / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Н. Карпчук. Луцьк. Вежа-Друк. 2023. 308 с.

55. *Суспільне_Новини*. <https://suspilne.media/> (Дата звернення: 12.11.2023)

56. Тарасенко Т. П. Трансформація підходів країн ЄС до регулювання міграції висококваліфікованих кадрів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 5. 2015. С. 93-98. <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/20.pdf>

57. Тихомирова Є. Б. Стратегічні комунікації ЄС: інституціональний вимір. *Політичне життя*. 2016. №4. С.103-112. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2016_4_18

58. Тихомирова Є. Б. Стратегічні комунікації як один з пріоритетів глобальної стратегії зовнішньої політики і безпеки ЄС. *Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки* : електрон. видання. Київ. 2017. №14. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12168/1/3068-11257-1-PB.pdf>

59. *Український тиждень*. <https://tyzhden.ua/> (Дата звернення: 11.10.2023)

60. *Укрінформ*. <https://www.ukrinform.ua/> (Дата звернення: 25.09.2023)

61. Федонюк С., Карпук І. Розвиток концепції стратегічних комунікацій ЄС. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. С. 44-65. <http://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/245/237>

62. *Фонд Демократичні ініціативи*. <https://dif.org.ua/> (Дата звернення: 02.10.2023)

63. Фролова О. М., Мирончук Л. М. Стратегічні комунікації як засіб врегулювання міграційної кризи в ЄС. *Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Політичне життя*. Київ. 2021. С. 135-140.

64. *Центр громадського здоров'я МОЗ України*. <https://phc.org.ua/> (Дата звернення: 09.11.2023)

65. Щербина К. Можливості посередництва ООН у врегулюванні конфлікту на Сході України. *Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва: V Міжнародна наукова конференція*. Львів. 2021. 205 с. <https://www.ispc.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Conference-proceedings-12-2021.pdf>

66. *Business post*. <https://www.businesspost.ie/> (Дата звернення: 09.11.2023)

67. *Carnegie Europe*. <https://carnegieeurope.eu/> (Дата звернення: 25.09.2023)

68. *Cedos*. <https://cedos.org.ua/> (Дата звернення: 15.09.2023)

69. *Central Statistics Office*. <https://www.cso.ie/en/> (Дата звернення: 05.08.2023)

70. *Communication on migration: an issue of local governance*. [/www.icmpd.org/file/download/48445/file/Communication0on0Migration_An0Issue0of0local0governance0EN.pdf](http://www.icmpd.org/file/download/48445/file/Communication0on0Migration_An0Issue0of0local0governance0EN.pdf) (Дата звернення: 03.10.2023)

71. Cornish P., Lindley-French J., Yorke C. *Strategic Communications and National Strategy*. С. 1-17. <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/r0911stratcomms.pdf>

72. *Deloitte*. <https://www2.deloitte.com/pl/pl.html> (Дата звернення: 25.09.2023)

73. *Department of Justice*. <https://www.irishimmigration.ie/uk/> (Дата звернення: 14.11.2023)

74. *Digital insight report*. https://cdn.fsbx.com/v/t59.2708-21/387268523_292590673564644_865985087327194710_n.pdf/Digital-insight-report-Narratives-on-refugees-from-Ukraine-April2023.pdf?_nc_cat=108&ccb=17&_nc_sid=2b0e22&_nc_ohc=WPx2g608f1oAX_DBUIk&_nc_ht=cdn.fsbx.com&oh=03_AdTxImpkh9rkX7Q-n7W32EZFxYsFD7j0mgtx_GZk19TMJg&oe=657389CD&dl=1 (Дата звернення: 12.11.2023)

75. *Dou.ua*. <https://dou.ua/forums/topic/> (Дата звернення: 03.12.2023)

76. *EMN Ireland*. <https://emn.ie/> (Дата звернення: 02.09.2023)
77. *EUR LEX.URL*. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> (Дата звернення: 20.09.2023)
78. *European Commission*. <https://commission.europa.eu/> (Дата звернення: 16.12.2023)
79. *European Parliament*. <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> (Дата звернення: 20.11.2023)
80. *Facebook*. <https://www.facebook.com> (Дата звернення: 04.12.2023)
81. *Finbalance*. <https://finbalance.com.ua/> (Дата звернення: 30.09.2023)
82. *Future for Ukraine*. <https://ffu.foundation/> (Дата звернення: 25.11.2023)
83. Gordeladze M., Molodini G. *What is «strategic communications»?* <https://openjournals.ge/index.php/vss/article/download/5724/5835/9624>
84. *Gov.ie*. <https://www.gov.ie/en/> (Дата звернення: 26.11.2023)
85. *IOM UN Migration*. <https://ukraine.iom.int/uk> (Дата звернення: 11.09.2023)
86. *Ireland for Ukraine*. <https://irelandforukraine.ie/> (Дата звернення: 07.11.2023)
87. *Made for minds*. <https://www.dw.com/> (Дата звернення: 25.09.2023)
88. *Nasc Migrant Refugee Rights*. <https://nascireland.org/> (Дата звернення: 24.10.2023)
89. *PRAVO*. <https://pravo.ua/> (Дата звернення: 30.10.2023)
90. *The Irish Times*. <https://www.irishtimes.com/> (Дата звернення: 01.12.2023)
91. Trakumiene K. *The EU strategic communication effectiveness analysis in the case of the migration crisis*. <https://www.vdu.lt/cris/entities/etd/6f4c59e7-42c1-4acc-af9e-edae69a5b744>
92. *Twitter*. <https://twitter.com> (Дата звернення: 01.12.2023)
93. *UNHCR The UN refugege agency*. <https://www.unhcr.org/ua/> (Дата звернення: 19.11.2023)

94. *United Nations*. <https://www.un.org/en/> (Дата звернення: 15.10.2023)
95. *Ura ua*. <https://ura.ua.info/> (Дата звернення: 05.08.2023)
96. *Visit Ukraine Today*. <https://visitukraine.today/> (Дата звернення: 27.10.2023)
97. *Workplacerelements.ie*. <https://www.workplacerelements.ie/> (Дата звернення: 05.11.2023)
98. *Zaxid.net*. <https://zaxid.net/> (Дата звернення: 19.11.2023)